

Kumla kommun

2023

Årsredovisning

Läshänvisning

Framsida

Grönska i förgrunden och i bakgrunden skymtar gamla vattentornet.

Målgrupper

I Kumla kommuns årsredovisning hittar du en översikt över kommunkoncernens verksamhet och ekonomi 2023. Årsredovisningen tas fram av kommunledningsförvaltningen för kommunstyrelsen. Målgruppen är kommunfullmäktige, men den vänder sig även till våra medborgare, kreditinstitut, medarbetare och övriga intressenter.

Förvaltningsberättelse

I förvaltningsberättelsen redovisas året som gått i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning. I detta avsnitt redovisas bland annat en 5-årsöversikt över både ekonomi och verksamhet, en omvärldsspaning om vilka förhållanden som kan påverka kommunens ekonomiska ställning, kommunkoncernens händelser under året, uppföljning av kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning, en redovisning av ekonomin för både kommunen och koncernen, övergripande information om medarbetarna samt en framtidsspaning.

Räkenskaperna

Här redovisas kommunkoncernens finansiella rapporter i form av resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter. En sammanfattning om varje exploateringsområde i kommunen med prognos fram till och med 2025. Kommunens drift- och investeringsredovisning redovisas för varje nämnd, fleråriga investeringsprojekt samt investeringar som är pågående.

Nyfiken på att läsa mer?

Årsredovisningen ger en översiktlig beskrivning över kommunkoncernens verksamhet och ekonomi. Mer information finns att läsa i **Årsredovisning bilaga nämnder och bolag** samt **Årsredovisning bilaga medarbetare**.

Innehåll

Inledning

2023 - en sammanfattning	4
Kommunstyrelsens ordförande har ordet	6
Fakta om Kumla	8

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling	9
Den kommunala koncernen	11
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	12
Händelser av väsentlig betydelse	15
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	19
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	22
Balanskravsresultat	40
Väsentliga personalförhållanden	41
Förväntad utveckling	46

Räkenskaperna

Resultaträkning	49
Balansräkning	50
Kassaflödesanalys	51
Noter	52
Exploateringsverksamhet	69
Drift- och investeringsredovisning	72

Bilaga 1, Drift och investering

Drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad	77
Revisionsberättelse	80

2023 - en sammanfattning

Årets resultat: +95,6 miljoner kronor

Årets resultat 2023 för Kumla kommun blev ett plus på 95,6 miljoner kronor. Det var hela 90,3 miljoner mer än budgeterat, men klart mindre än förra årets +186 miljoner kronor. Resultatet uppgick till 6,6 procent av kommunens skatteintäkter och statsbidrag.

Nämnderna bidrog till överskottet med drygt 23 miljoner sammantaget, även om deras resultat varierade kraftigt. Finansförvaltningen stod för ett överskott på 67,2 miljoner varav merparten var skatteintäkter och statsbidrag. Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade med 84 miljoner (5,6 procent). Barnomsorgsavgifter ökade med 1,6 miljoner, intäkter från myndighetsutövning såsom bygglov och livsmedelskontroller minskade med 2,3 miljoner medan avgifter för VA och avfall ökade med 2,5 miljoner. Bad och gym ökade sina intäkter med 1,5 miljoner.

Kostnaderna ökade med 137 miljoner till 1 516 miljoner (1,5 miljarder). Det var en ökning med 8 procent. Personalkostnaderna inklusive pensionskostnader ökade med nästan 10 procent (109 miljoner). Kostnadsökningarna har drivits på mycket av inflationen. Återigen minskade kostnaderna för försörjningsstöd.

Resultaten för nämnderna

Kommunstyrelsen lämnade ett överskott på hela 39 miljoner – mer än dubbelt jämfört med 2022. 21,7 miljoner var dock outnyttjade medel för oförutsedda utgifter. Resten av överskottet berodde på lägre personalkostnader. Socialnämnden lämnade återigen ett större överskott, i år på 16 miljoner, främst bestående av riktade bidrag och momsbidrag. Nämnd för livslångt lärande gick minus, med drygt 18 miljoner där merparten, 12 miljoner, beror på grundskolans höga personalkostnader. Samhällsbyggnadsnämnden hade ett underskott på 15,6 miljoner. Orsakerna var främst höga kostnader för felavhjälpande underhåll, vinterväghållning och konsultkostnader. Kultur- och fritidsnämnden lämnade ett överskott på 1,3 miljoner.

Kumla uppfyllde 62,3 procent av sina mål

År 2023 var det första året då kommunen tillämpade sin nya definition av god ekonomisk hushållning, som innefattar kommunens ekonomi, medarbetare och nämndernas måluppfyllelse. Därför har Kumla en ny målstruktur med fem strategiska områden med ett antal uppföljningsmått: Ekonomi (5 mått), medarbetare (4 mått), demokrati och dialog (6 mått), service och tillgänglighet (11 mått), samt kvalitet i kärnverksamheterna (27 mått). Därför går det inte att rakt av jämföra den totala måluppfyllelsen med tidigare år.

Den totala måluppfyllelsen 2023 var 62,3 procent, vilket trots den nya målstrukturen var nästan samma som 2022 (62,8 procent). De strategiska områdena är viktade så att exempelvis kvalitet i kärnverksamheterna får större tyngd eftersom det området har störst betydelse för god ekonomisk hushållning. Kumla nådde alla fem mål inom ekonomi, två inom HR, ett inom demokrati och dialog, tre inom service och tillgänglighet och 11 inom kvalitet i kärnverksamheterna.

Nämndernas måluppfyllelse varierade och de har även olika antal uppföljningsmått. Nedan redovisas några av de mått som uppfyllde målet:

- Kommunens resultatmål (6,8% av skatter och statsbidrag*)
- Nämndernas samlade resultat (+20,3 mkr)
- Nämndernas samlade resultat (+23,1 mkr)
- Minskade CO₂-utsläpp från energiförbrukning i lokaler och verksamheter (-8 %)
- Genomförda livsmedelskontroller enligt plan (100 %)
- Planberedskap för nya bostäder, per tusen invånare (29)
- Positiva effekter av familjebehandling (80 %)
- Antal barn och unga som varit placerade på HVB-hem (6)
- Andel vårdnadshavare som tycker att förskolan är trygg (95 %)
- Antal besök på Ung fritids mötesplatser (10 484)
- Nöjdhet med bibliotekets aktiviteter (89 %)

**Denna andel är då man räknat bort jämförelsestörande poster.*

Fortsatt osäkerhet i omvärlden

Osäkerheten i omvärlden har knappast minskat under 2023. Rysslands krig i Ukraina har nu gått in på sitt tredje år och kriget påverkar såväl EU som enskilda länder.

Det påverkar Sveriges kommuner och regioner med krav på större beredskap för kris- eller krigssituationer. Landshövding Lena Rådström Baastad besökte Kumla för att diskutera just krisberedskap och civilt försvar.

Inflationen var fortfarande hög även om den bromsade in under sommaren och hösten. Det har lett till ökade priser på byggmaterial som har gjort att det är svårt att få igång byggtakten och även priser på exempelvis livsmedel har ökat kraftigt.

Befolkning och byggande – flera projekt på gång

Efter de senaste årens stora befolkningsökning blev årets ökning mer blygsam med 37 nya Kumlabor. Det innebär att Kumla vid årets slut hade totalt 22 516 invånare. En orsak kan vara brist på attraktiva tomter och bostäder, och mer försiktighet på bostadsmarknaden.

Nybyggnation av Malmens skola och Norrgårdens förskola fortsatte och den nya idrottshallen blir klar 2024, en ny förskola i idrottsparkens område påbörjades. För området Ekeby Prästgård har kommunen startat upphandling av byggnation. Området Älvesta blev klart och där har tomtförsäljningen börjat. Det nya vård- och omsorgsboendet Kungsparken invigdes under våren.

Två tomter, Hällabrottet och Idrottsparken etapp 1, har sanerats för att möjliggöra byggnation av flerbostadshus. Flera detaljplaner vann också laga kraft, bland annat för Gröna Sörby etapp 2.

Händelser i verksamheterna – anpassning till nya lagkrav

Kommunen arrangerade dagen Tillsammans för ett tryggare Kumla för att bland annat diskutera samverkan med lokala aktörer.

De nya lagkraven på 11 timmars dygnsvila påverkade verksamheterna då kommunen behöver anpassa planering och schemaläggning efter detta. Kommunen har dock i stort sett lyckats genomföra anpassningen fullt ut.

Från och med 2024 tar kommunen över ansvaret för återvinningsstationer och insamling vid fastigheter. Med anledning av översvämningarna som ledde till störningar i VA-systemet har kommunen tagit fram åtgärdsprogram för att minska risken för framtida översvämningar.

Kultur och fritid – nya konstverk och ny ljusvandring

Kommunens många aktiviteter för både invånare, Kumlabor och besökare visar att Kumla har ett levande kulturliv och ett rikt utbud av fritidsaktiviteter. Sommar i Kumla blev ett lyckat "paraply" för flera evenemang, som Familjefesten, andra konserter vid Kumlasjön, körkonsert i Gustaf Mattsons brott och 10-årsjubileum i Sjöparkens växthus. Under vintern fick Ljusvandringen Den förtrollade sjön sällskap av Lysande Kumla, från Kumla bibliotek till stadsparken.

För ungdomar anordnade Kumla bibliotek och Ung fritid ett skrivarläger i samverkan med Region Örebro län. Intresset var stort och skrivarläget lockade unga från flera kommuner i länet.

Kommunen har även fått två nya konstverk, Doll with daggers på Konst på Hög och Växtkraft som finns i Kvarnparkens miljörum och är skapat av två konstnärer tillsammans med ungdomar från Ung fritid.

Hållbarhet och digitalisering – bättre beredskap behövs

Händelser som hör ihop med hållbarhet och digitalisering var dels sommarens översvämningar som innebar mycket arbete och krismöten med Länsstyrelsen om skadehanteringen, dels driftstörningar i kommunens rekryteringssystem. Det är händelser som visar hur viktigt det är att förbättra såväl it-säkerheten som kommunens beredskap och motståndskraft samtidigt som det krävs fortsatta åtgärder för att ställa om och bromsa klimatförändringarnas effekter.

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Det har varit ett händelserikt år som vi nu lämnat bakom oss. Ett år med fortsatt hög inflation, höjda räntor och historiskt höga energipriser i spåren av det förändrade säkerhetsläget. Trots det svåra omvärldsläget har Kumla en fortsatt god ekonomi. Nu pekas 2024 ut som kommunernas tuffaste på länge. Det gäller Kumla likaväl som alla andra kommuner. En god ekonomi är en förutsättning för att kunna bedriva en bra och kvalitativ verksamhet även kommande år. 2023 har trots utmaningarna bjudit på en hel del ljusglimtar och kommunen fortsätter blomstra! Det är på grund av de insatser som gjorts av företagare, politiker och kommunens medarbetare under många år. Nog kan fortsatt sjunkande skatteprognoser och den osäkra inflationen påverka oss mer än vi hittills sett i vårt kommunala prognosarbete, men i så fall står vi redo.

Kumla kommuns resultat för 2023 blev ett överskott på 95,6 miljoner kronor mot ett budgeterat resultat på 5,3 miljoner kronor. Överskottet kommer till största delen från ökade skatteintäkter och utökade generella statsbidrag, samt ett statligt elstöd på 8,4 miljoner kronor. Kommunens överskott ger oss bra förutsättningar för att fortsätta utveckla våra verksamheter och stå robusta inför utmaningarna framöver. En fortsatt god ordning på kommunens ekonomi skapar också utrymme att investera för framtiden och Kumlas bästa.

Under 2023 fortsatte Kumla att både blomstra och växa! Det totala antalet invånare är nu 22 516 Kumlabor. Under året inkom 102 ansökningar om bygglov i kommunen och sex villatomter har sålts under året. Vi har även fått se den nya stadsdelen Gröna Sörby fortsätta växa fram. Det har varit ett högt tryck på villatomter sedan de släpptes och redan nu står flera hus klara. Under hösten tog Gröna Sörby ytterligare ett steg framåt då detaljplanen för etapp 2

blev klar, med 130 nya bostäder varav 40 nya villatomter. 2023 togs också det första spadtaget för de 27 nya hyreslägenheterna och LSS-boendet med sex lägenheter i kvarteret Ejdern. Utöver detta togs ett första spadtag för den nya förskolan med åtta avdelningar vid Norrgården och vi kunde inviga det nya vård- och omsorgsboendet Kungsparken som våra hyresgäster tog i besittning. Byggnationen av den nya fullstora idrottshallen Sörby Sportcenter fortsatte och invigning sker i vår. Kumla fortsätter helt enkelt blomstra med flera viktiga spadtag och satsningar.

Vi är även stolta över att kunna presentera tre stora och viktiga etableringar i Kumla, nämligen Vossloh Nordic Switch Systems, Solar Sverige och Växa Odling i Sverige AB. Att det går bra för kommunens företag är en förutsättning för en god välfärd och kommunen lägger stor vikt vid att ge företagen bästa förutsättningar att verka och växa i Kumla. Att våra företag står sig starka, tillsammans med det ökade trycket på bostäder, visar att Kumla kommun är en attraktiv plats att bo, leva och verka i.

Vi fortsatte satsningen på att göra Kumla till en mötesplats med levande stadsmiljö för både invånare och besökare under sommaren. Vi fick bland annat se ett sommartorg, en sommarpark, två sommarkvällar och en familjefest som avslutning. Syftet är bland annat att gynna Kumlas lokala handel och näringsliv, få mer rörelse på torget och fortsätta göra Kumla mer attraktivt. Under de mörka vintermånaderna fanns det också gott om ljuspunkter genom satsningen Lysande Kumla där vi fick se magiska ljusskulpturer på olika platser i centrum ända ner till slutmålet Kumlasjön där skulpturer strålat i hela parken. När vi gick in i vinterhalvåret kändes det bra att kunna fortsätta skapa roliga aktiviteter som bidrar till att skapa ett tryggare Kumla.

Kumla växer och utvecklas när den lokala politiken är modig och förmår dra nytta av de goda förutsättningarna. Socialdemokraternas och Moderaternas arbete i Kumla har gett goda resultat över tid. Kommunens ekonomi är välskött och välfärden håller hög kvalitet. Kumla har goda möjligheter att fortsätta vara en av Mellansveriges mest attraktiva kommuner, men det kräver ett hårt och målinriktat arbete. Det arbetet är vi i majoriteten beredda att lägga ner.

Jag vill avsluta genom att tacka alla duktiga medarbetare, företagare och civilsamhället, som tillsammans gjort dessa satsningar möjliga! Jag vill även tacka alla medarbetare för en fantastisk insats under det gångna året med att upprätthålla en god samhällsservice till alla Kumlabor i en utmanande tid. Vi fortsätter ta med oss de erfarenheter vi skaffat oss för att kunna förbättra kvaliteten ytterligare i den samhällsservice vi levererar till kommunens invånare.

Tack!

*Andreas Brorsson,
Kommunstyrelsens ordförande*

Fakta om Kumla

Kumla kommun finner du i Närke, hjärtat av Sverige. Kumla tillhör Örebro län och är en växande kommun med drygt 22 500 invånare. Förutom Kumla centralort ingår tätorterna Ekeby, Hällabrottet, Kvarntorp, Sannahed och Åbytorp. I centrala Kumla är torget den självklara samlingspunkten och mötesplatsen, härifrån är det nära till allt. Kumla är en kommun med stark befolkningsutveckling och tillväxt inom näringslivet. Som kommun arbetar vi aktivt för att både invånare och företag ska trivas hos oss.

Visste du att Kumla har ett av Sveriges vackraste bibliotek, berömt för sitt stora utbud och många evenemang? I Kvarntorp finner du Konst på Hög som är en konstupställning belägen 100 meter över närkeslätten och utnämnt till Sveriges märkligaste besöksmål. Gillar man att bada så är Djupadalsbadet det självklara valet. Strax intill ligger vår fantastiska stadspark med Kumla Sjöpark och Sjöparkens växthus. Vi erbjuder även speedway i absoluta toppklass och fyra unika museum, bland annat norra Europas enda skoindustrimuseum. Precis som övriga kommuner i landet är Kumla kommun en politisk styrd organisation som består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, nämnder, förvaltningar och bolag. Beroende på vilket område det gäller fattar politikerna i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller kommunens nämnder beslut i olika frågor. Kommunens förvaltningar har sedan i uppgift att verkställa de beslut som politikerna fattar. Förvaltningarna består av omkring 2 100 anställda som tillsammans ansvarar för att kommunens verksamheter fungerar.

Mandatfördelning

S	15
M	9
SD	9
L	4
C	4
KD	2
V	2

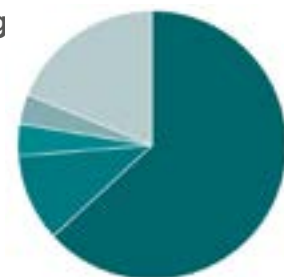
Intäkternas fördelning

- **Taxor och avgifter** 5,9 %
- **Bidrag från staten** 6,9 %
- **Skatteintäkter** 56,5 %
- **Generella statsbidrag och utjämning** 22,6 %
- **Övriga intäkter** 8,1 %

Kostnadernas fördelning

- **Personal** 63,2 %
- **Köp av verksamhet** 10,6 %
- **Avskrivningar** 3,8 %
- **Externa hyror** 3,6 %
- **Övriga kostnader** 18,8 %

Översikt över verksamhetens utveckling

Den kommunala koncernen					
	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter (mkr)	701	705	639	653	641
Verksamhetens kostnader (mkr)	-1 983	-1 824	-1 752	-1 697	-1 648
Årets resultat (mkr)	123	204	115	123	122
Soliditet (%)	47,7	45,1	41,7	40,1	37,7
Långfristig låneskuld (mkr)	1 793	1 884	1 936	1 972	2 055
Antal hyresrätter Kumla Bostäder AB	2 175	2 162	2 145	2 129	2 129
-varav uthyrt (%)	99,8	99,8	99,9	99,8	99,9
Lokalyta Kumla Fastigheter AB (m ²)	142 610	144 410	145 407	147 880	148 613
-varav uthyrt (%)	82,0	81,0	80,0	80,0	80,0

Kommunen					
	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter (mkr)	391	437	364	401	365
Verksamhetens kostnader (mkr)	-1 835	-1 699	-1 606	-1 601	-1 547
Årets resultat (mkr)	96	186	125	109	78
Soliditet (%)	83,4	79,9	77,5	76,1	73,9
-inklusive pensionsförpliktelser	69,4	65,8	61,4	58,1	54,7
Nettoinvesteringar (mkr)	222	98	127	74	110
Självfinansieringsgrad (%)	75	256	152	239	130
Långfristig låneskuld (mkr)	68	117	130	152	195
-varav lån i kreditinstitut	0	50	75	100	150
Borgensåtaganden (mkr)	1 760	1 794	1 835	1 857	1 900
Antal månadsanställda	2 166	2 166	2 074	2 090	2 089
Folkmängd	22 516	22 479	22 144	21 862	21 738
Total skattesats (%)	33,15	33,15	33,15	33,15	33,15
-varav till kommunen	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60
Antal barn i förskola	1 370	1 398	1 354	1 390	1 393
Antal elever i grundskola	2 830	2 770	2 715	2 656	2 638
Antal elever i gymnasieskola	820	863	876	883	896
Antal hemtjänstmottagare	309	300	293	260	297
Vårddygn på institution vuxna	1 864	1 935	1 072	1 289	1 159
Vårddygn på institution barn och unga	365	171	85	213	212
Antal hushåll med försörjningsstöd	156	149	199	241	217

Kommunen har utvecklats i positiv riktning. Soliditeten i såväl koncernen som kommunen har stärkts kraftigt. Koncernskulden har minskat med 85 mkr. Kommunen har redovisat resultat under den senaste femårsperioden som motsvarar minst 6,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Befolkningen har inte ökat i den takt som var förväntat men ändå en ökning med 37 personer. Antalet

elever i grundskolan och gymnasieskola har minskat och även barn i förskolan. Vårddyggn på institution för vuxna har minskat medan antal dygn för barn har ökat med närmare 50 procent. Antal hushåll med försörjningsstöd har ökat något. Kumla Bostäder AB har ökat antal bostäder och Kumla Fastigheter AB har minskat sin lokalyta. Uthyrningsgraden för Kumla Bostäder AB är hög.

Den kommunala koncernen

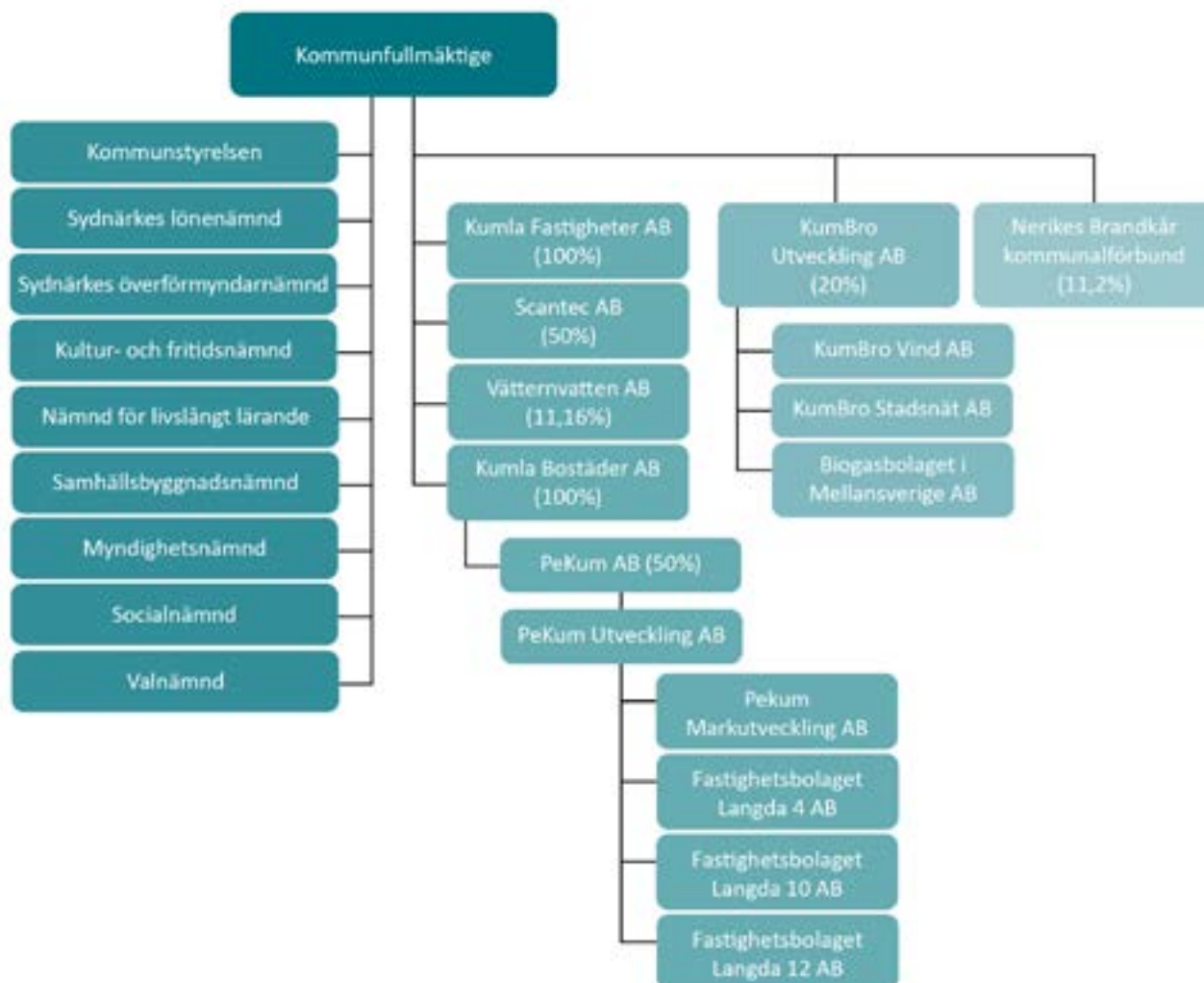
Den kommunala koncernen omfattar både kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation och kommunens bolag. Den kommunala koncernen leds av kommunfullmäktige genom kommunstyrelse, nämnder och bolagens styrelser.

I Kumla kommun finns sju nämnder och fem förvaltningar, förutom kommunstyrelsen.

Kumla kommuns bolagsorganisation består av två helägda bolag, Kumla Bostäder AB och Kumla Fastigheter AB. Kumla Bostäder AB äger dessutom 50 procent i PeKum AB tillsammans med Peab Bostad AB. Under 2023 konsoliderades Drivbänken AB till Kumla Bostäder AB.

Kommunen är också delägare till 50 procent i Scantec AB där den resterande delen ägs av Region Örebro läns förvaltnings AB. I Vätternvatten AB äger Kumla kommun 11,16 procent. KumBro Utveckling AB, med dotterbolagen KumBro Stadsnät AB och KumBro Vind AB, ägs till 20 procent av Kumla kommun och till 80 procent av Örebro kommun. KumBro Utveckling AB äger i sin tur 50 procent av Biogasbolaget i Mellansverige AB.

Kumla kommun är i övrigt medlem i kommunalförbundet Nerikes Brandkår med en ägarandel på 11,2 procent.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Skatteintäkterna finansierar omkring 60 procent av kommunens kostnader. Om man lägger till även de generella statsbidragen och utjämningsbidragen blir finansieringsgraden drygt 83 procent. Kommunen är alltså starkt beroende av vad som händer i omvärlden. När Kumla kommun fastställde sin budget för 2023 väntades skatteintäkterna öka långsammare än vad de senaste prognoserna visat. Skatteintäkterna blev, enligt de senaste prognoserna, 28 mkr bättre än budgeterat. Orsaken är främst att skatteunderlaget har förbättrats, men även att Kumla fått fler inflyttade invånare. Riksdagen beslutade även om höjda generella statsbidrag efter att kommunen fastställde budgeten, vilket innebar att den samlade intäktsbudgeten för skatteintäkter och generella statsbidrag blev 59 mkr bättre.

Befolkningsutveckling

I Örebro län ökade befolkningen med 344 invånare under året, en ökning med 0,1 procent. I Kumla kommun ökade befolkningen med 37 invånare, även det 0,1 procent, och befolkningen uppgår nu till 22 516 invånare. Knappt tre fjärdedelar av inflyttningen till Kumla kommer från andra kommuner i länet, och 2023 var bruttoströmmarna in och ut 10–15 procent mindre än de senaste åren. 2023 var därmed ett svagt år för befolkningsutvecklingen, men liknande år är inte helt ovanliga (senast 2001, 2009 och 2011) och det behöver inte betyda att Kumlas tre decennier långa trend av stadig tillväxt har brutits. Det ska även ses i ljuset av att 2021–2022 var en historiskt stark period med en sammanlagd ökning på 617 invånare, vilket utgör en stor del av ökningen på totalt 1 612 personer sedan årsskiftet 2013–14.

Arbetsmarknad

Den totala arbetslösheten (öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd) i åldersgruppen 16–65 var 5,3 procent i Kumla kommun vid årsskiftet, samma andel som föregående år. Riket hade

en arbetslöshet på 6,6 procent, och länet 6,8 procent. Utbetalt försörjningsstöd för 2023 blev totalt 15 mkr, att jämföra med 15,5 mkr 2022 och 18,9 mkr 2021. 15 mkr är det lägsta som Kumla betalat ut i försörjningsstöd under ett år sedan 2015.

SKR räknar med att sysselsättningen i Sverige fortsätter minska 2024. Tillväxten i Sverige har nu försvagats varje år sedan 2021 som var det stora återhämtningsåret efter pandemin. Arbetsmarknaden i Sverige och flera andra länder har hittills stått emot, men nu bedöms den svaga efterfrågan på flera håll minska sysselsättningen. En sådan försvagning blir naturligtvis kännbar för såväl hushållen som företagen. Arbetsförmedlingen bedömer på liknande sätt att arbetslösheten ökar 2024 i takt med att lågkonjunkturen fördjupas för att därefter minska 2025 då aktiviteten i ekonomin stärks.

Bostadsmarknad

Under 2023 färdigställdes totalt 141 lägenheter i Kumla. 126 av lägenheterna är vårdboende byggda av Länsgården och 15 är i form av radhus/kedjehus i kvarteren Krikonet och Äpplet.

Kommunen har under året arbetat med att ta fram detaljplan för nästa etapp i Gröna Sörby och projekterings- och upphandlingsunderlag till exploateringsprojektet Ekeby där man kommer att anlägga 16 småhustomter samt ett par större tomter för markanvisning.

Under året har även sex kontrakt för småhustomter tecknats, främst i Älvesta. Det är fortsatt minskad efterfrågan på tomter och kommunen har märkt att intresset för att köpa en tomt i Kumla har minskat ytterligare. Två tomter i Gröna Sörby har återköpts med anledning av marknadsläget. 296 personer stod i tomtkön vid årsskiftet.

Ingen av kommunens fyra markanvisningar som tecknats tidigare år har kommit igång med byggnation 2023. Kommunen skickade ut en ny inbjudan om markanvisning 2023 vilket lett till fyra inkomna förslag. På intresselistan för markanvisningar finns precis som förra året 137 företag och personer.

Borgensåtaganden

Kommunens borgensåtaganden uppgick till 1 760 mkr. För sjätte året i rad minskade åtagandena och är nu 34 mkr lägre än 2022 och nästan 400 mkr lägre än för sex år sedan. Trots minskningen är åtagandena höga jämfört med andra kommuner. Ju högre borgensåtaganden, desto mer utsatt är kommunen för ekonomiska risker på grund av förändringar i omvärlden som kan påverka bolagens ekonomi. Några risker som bolagen är utsatta för är ränterisker, risker för kreditförluster till följd av uteblivna hyresintäkter samt risker för fastighetsskador. Dessa risker hanterar bolagen genom att ha en nära och fortlöpande kontakt med större hyresgäster (en stor del av fastigheterna i Kumla Fastigheter AB har Kumla kommun eller andra offentligt finansierade organisationer som hyresgäst), systematisk kreditbedömning samt fullvärdesförsäkring av fastighetsbeståndet. Kommunens helägda bolag låter regelbundet en utomstående aktör marknadsvärdera fastighetsbeståndet. Det bedömda marknadsvärdet för bolagens hela bestånd överstiger väsentligt det bokförda värdet.

Inflationen

Den höga inflationen påverkar kommunens kostnader. Många av kommunens avtal, främst hyresavtal, är knutna till KPI (konsumentprisindex). Även pensionskostnaderna påverkas av den höga inflationen. Den höga inflationen antas falla tillbaka 2024, både i Sverige och i omvärlden. Svensk konjunktur väntas dock enligt SKR bli svag även 2024 och först 2025 kan nästa konjunkturuppgång starta.

Finansiella risker

Den finanspolicy som kommunfullmäktige fastställt är ett regelverk för medelsförvaltningen och gäller såväl den löpande verksamhetens finansiella hantering som den långsiktiga förvaltningen av pensionsmedel samt finansiell upplåning och valuta-hantering. Kommunens finanspolicy ska vara vägledande för de kommunala bolagens egna finanspolicyer. Kommunens förvaltning av pensionsmedel följs löpande upp av Söderberg och Partners.

Ränte- och kreditrisk

Den 31 december 2023 uppgick den kommunala koncernens räntebärande skulder till 1 714,0 mkr (1 806,9 mkr 2022). Kommunen har inga skulder i

banker eller kreditinstitut. Den genomsnittliga räntan på de helägda bolagens samlade lån var 2,04 procent, räntebindningen var 3,11 år och kapitalbindningen var 4,15. Den låga räntenivå som Sverige haft i flera år är nu historia. Räntorna ökade 2022 och fortsatte öka 2023. En procentenhets högre räntor innebär för koncernen ökade räntekostnader på 17 mkr. De högre räntorna slår inte igenom på resultaträkningen omedelbart utan det sker i takt med att lånen sätts om. De likvida medlen vid årets slut uppgick till 394,8 mkr (454,8 mkr 2022), varav 299,1 mkr (387,5 mkr) finns hos kommunen. Kommunen har därutöver 73,4 mkr (80,5 mkr) placerade för pensionsändamål. Kommunen placerar överskottslikviditet i räntebärande värdepapper utgivna i svenska kronor, på bankkonto eller värdepappersfonder som består av en eller flera av ovanstående tillgångar. Ränterisken begränsas genom att placeringarna inte får ha längre löptid än ett år. Lägsta tillåtna rating i likviditetsförvaltningen är A-/A3 (Standard and Poors/Moodys). Vid årsskiftet var kommunens medel placerade på bankkonto i Swedbank. Placeringsstrategin för förvaltningen av pensionsmedel redovisas här nedan.

Marknadsvärdesrisk

Kommunfullmäktige har antagit en finanspolicy med regler för hur kommunen får placera pensionsmedlen, både vad gäller typ av värdepapper, emittenter och löptider. För att minska förlusterna vid kraftiga börsfall ska andelen riskfyllda tillgångar i portföljen (primärt aktier) styras dynamiskt. Andelen riskfyllda tillgångar ska löpande justeras så att portföljen som mest kan tappa 10 procent i värde i förhållande till det högsta värdet de senaste 24 månaderna (beräknat som värdet den sista dagen varje månad). Vid årsskiftet var marknadsvärdet på kommunens placeringar 73,4 mkr. Av dessa var 75,5 procent placerade i räntebärande tillgångar och 24,5 procent i aktier.

Pensioner

Kommunens pensionsförpliktelser uppgick vid årets slut till 442,0 mkr. Marknadsvärdet av förvaltade medel var 175,0 mkr. Det innebär att konsoliderings-

graden blev 0,40 (placerade pengar i förhållande till pensionsförpliktelserna). Konsolideringsgraden året innan var 0,37.

Pensionsförpliktelser och förvaltade medel		
Belopp i tkr	2023	2022
Pensionsförpliktelser		
Total pensionsförpliktelse enligt balansräkningen	356 732	353 417
- varav avsättning inklusive löneskatt	52 480	49 890
- varav ansvarsförbindelse inklusive löneskatt	304 252	303 582
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	85 289	63 487
Summa pensionsförpliktelse	442 021	416 904
Förvaltade medel - marknadsvärde		
Pensionsförsäkringskapital	101 645	73 109
- varav överskottsmedel	0	0
Finansiella placeringar	73 404	80 465
Summa förvaltade pensionsmedel	175 049	153 574
Finansiering		
Återlånade medel	266 972	263 330
Konsolideringsgrad	0,40	0,37

Förpliktelser

Huvuddelen av pensionsförpliktelserna är pensionsrätter som intjänats före 1998. Dessa ska enligt lag inte redovisas som en skuld i balansräkningen utan som en ansvarsförbindelse. För arbetstagare som omfattas av det gamla pensionsavtalet (PA-KL) och som av olika skäl inte kunde gå över till det nya avtalet redovisas pensionerna som en avsättning i balansräkningen. Dessa arbetstagare tjänar inte in några nya pensionsrätter utan skulden minskar i takt med utbetalningarna. Kumla har låga avsättningar jämfört med många andra kommuner. Det beror på att kommunen har valt en försäkringslösning för de arbetstagare som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp. Försäkringslösningen innebär att kommunen årligen betalar en avgift till en pensionsförvaltare (för närvarande KPA) som motsvarar årets beräknade pensionsförmåner. Pensionsförpliktelserna som tryggats i försäkring uppgick vid årsskiftet till 85,3 mkr. Om inte kommunen hade valt en försäkringslösning skulle även det beloppet redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Förvaltade pensionsmedel

Pensionsförsäkringskapitalet hos KPA uppgick vid årets slut till 101,6 mkr. Kommunen har också avsatt medel för att i viss mån möta pensionsutbetalningarna som avser ansvarsförbindelsen, det vill säga de pensioner som har intjänats till och med år 1998. Kommunen hade vid årsskiftet ett marknadsvärde på 73,4 mkr på dessa placeringar. Strategin är att de årliga utbetalningarna som överstiger 10,5 mkr täcks genom uttag ur pensionsfonden medan utbetalningar upp till 10,5 mkr täcks med löpande skatteintäkter. Det är också därför förvaltade medel minskar trots värdeutvecklingen. Vid årsskiftet räckte kommunens förvaltade pensionsmedel till att finansiera 40 procent av pensionsförpliktelserna.

Händelser efter balansdagen

En avvikelser i faktureringsystemet för VA upptäcktes där fel mätvärden registrerats för levererat dricksvatten till Kumla Bostäder AB. Kumla kommun bokade inte upp en fordran på Kumla Bostäder AB då beloppet inledningsvis var osäkert. En justering gjordes sedan för Kumla kommun i de sammanställda räkenskaperna då Kumla Bostäder AB bokat upp en skuld till Kumla kommun om knappt 0,8 mkr.

Händelser av väsentlig betydelse

Kultur och evenemang

Under året arrangerades flera evenemang och aktiviteter under namnet Sommar i Kumla. Ett par exempel är Familjefesten och en körkonsert i Gustaf Mattsons brott i augusti. I samarbete med Region Örebro län, Kumla bibliotek och Ung fritid anordnade kommunen ett skrivarläger som lockade unga från flera orter i länet. Ett annat samarbete mellan olika aktörer var Allas-lika-värde-veckan på Kvarngården i augusti med bland annat föreläsning, film, musik och konstutställning.

När det gäller upplevelser i utemiljön arrangerades en ljusvandring från Kumla bibliotek till stadsparken, under namnet Lysande Kumla. Även Den förtrollade sjön var ett uppskattat inslag för stora och små i mörkret och kylan. Ytterligare ett evenemang var jul på Djupadalsbadet där Kumlaborna kunde njuta av gratis bad och julfika. Syftet var att skapa en minnesvärd julafton i en ekonomiskt svår tid för många.

Två nya konstverk invigdes i Kumla under året, dels Doll with daggers på Konst på hög, dels konstverket Växtkraft som skapats av två konstnärer tillsammans med ungdomar från Ung fritid. Växtkraft är placerat i Kvarnparkens miljörum. Konstnärlig utsmyckning är viktigt för att bidra till en tryggare och mer attraktiv miljö och kan även främja det demokratiska samtalet när det skapas tillsammans med stadens invånare. Anläggningen av en ny skatepark startade också under året.

Näringsliv, trygghet och bostäder

Näringslivet hade återigen ett sommarmingel med priser till årets företagare, årets unga företagare och årets kumling. Flera stora företag har etablerat sig i Kumla under året, mycket tack vare kommunens strategiska näringslivsarbete. Landshövding Lena Rådström Baastad besökte kommunen för att bland annat diskutera krisberedskap och civilt försvar.

Under trygghetsdagen Tillsammans för ett tryggare Kumla deltog viktiga lokala aktörer för att diskutera samverkan kring trygghetsfrågor. Kumla Bostäder AB har fortsatt med sitt trygghetsarbete och har utvärderat hur invånare upplever tryggheten i bostadsområdena. Hyresgästerna har även fått möjlighet till boinflytande. Ett antal trygghetsåtgärder har också initierats i samarbete med polisen.

Kumla Bostäder AB och kommunens socialtjänst fortsätter för att stödja individer så att de kan bo kvar i sina hem, med hjälp av Kumla bostäders boendeutvecklare och socialtjänstens boendekoordinatorer som gör skillnad på riktigt, vilket har uppmärksammats nationellt.

I SKR:s undersökning Insikt, som undersöker kommuners service till företag, nådde Kumlas livsmedelsinspektörer en topplacering i Sverige 2022 (resultaten presenterades 2023).

Planering och strategier

Kommunen har börjat ta fram flera planer och strategier, bland annat en övergripande lokal-försörjningsplan för att åstadkomma en långsiktig hållbar lokalförsörjning. Ett förslag till vattentjänstplan har tagits fram som ska beskriva kommunens långsiktiga planering för behov och utbyggnad av vattentjänster för allmänheten. Kommunfullmäktige har även antagit en strategisk trafikplan som anger trafikplaneringens inriktning för att skapa ett hållbart transportsystem. Utifrån trafikplanens inriktning har kommunen utarbetat en mer konkret handlingsplan.

Skola och utbildning

Skollagen förändrades på ett antal punkter under 2023. Bland annat ska hemkommunen arbeta med uppsökande verksamhet i förskolan och erbjuda alla barn plats på förskola från det år de fyller tre, vilket påverkar barn- och utbildningsnämndens arbete. I och med lagförändringarna ändras också begreppen grundsärskola, gymnasiesärskola och komvux som särskild utbildning, och har bytt namn till anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola samt komvux som anpassad utbildning. Elevhälsans roll och funktion stärks i skollagen. Begreppet utvecklingsstörning ersätts med intellektuell funktionsnedsättning och benämningen träningskola tas bort.

Vård och omsorg

Arbetet pågår med en ny överenskommelse mellan Region Örebro län och Örebro läns kommuner, där olika remissomgångar genomfördes. Överenskommelsen handlar om fördelningen av ansvaret för primärvård i hemmet med fokus på personcentrerad vård och samordnade insatser för att möta varje individs behov. Överenskommelsen kan medföra förändringar och utökningar i kommunens uppdrag.

Ett boende med särskild service för barn öppnade inom LSS-verksamheten, i befintliga lokaler i korttidsboendet Smedstorp. Boendet har blivit möjligt genom omplanering och användning av befintlig personal från korttidsboendet. Socialnämnden har på så sätt kunnat undvika dyra externa placeringar samtidigt som barn kunnat bo kvar i sin närmiljö.

Omvärlden

De kraftiga skyfallen i augusti resulterade i översvämningar och störningar i VA-systemet. Det föranledde även krismöten med Länsstyrelsen om skadehanteringen, samt till försäkringsärenden. VA-enheten har nu tagit fram åtgärdsprogram och kommunen har börjat planera och göra åtgärder för att minska risken för framtida översvämningar. Kommunens rekryteringssystem drabbades under året av driftstörningar.

Ökade priser på byggmaterial, det höga ränteläget och nedgången i konjunkturen har bromsat byggtakten. Så även i Kumla där det varit svårt att få igång byggarbetet på markanvisade tomter. Antalet ansökningar om bygglov minskade också för både enbostadshus och flerbostadshus. Bland de större ärenden som trots allt kommit in finns Norrgårdens förskola, vårdcentral och folktandvård på Kungsvägen, nytt ridhus, rivning och nybyggnad av flerbostadshus på kvarteret Ejdern centralt i Kumla och rivning av Solbacka vård- och omsorgsboende.

Det samhällsekonomiska läget har även medfört kraftigt ökade livsmedelspriser. Måltidsverksamheten har behövt göra anpassningar för att både minska sina kostnader och minska sin klimatpåverkan.

Investeringar, nybyggnation och underhåll

Det nya vård- och omsorgsboendet Kungsparken med 72 platser invigdes på våren. Då kön till vård- och omsorgsboenden har vuxit under året är planen att öppna ytterligare nio platser på Kungsparken i början av 2024.

Flera detaljplaner vann laga kraft, bland annat kvarteret Ejdern i centrala Kumla, Idrottsparken etapp 2 och Gröna Sörby etapp 2. Samhällsbyggnadsnämnden har haft förberedande möten med fastighetsägare i Brändåsen inför arbetet med planprogram.

Kumla Bostäder AB påbörjade nyproduktion i kvarteret Ejdern, där det ska bli 27 hyreslägenheter och ett LSS-boende med sex platser i två flerbostadshus. Inflyttningen är planerad att ske sommaren 2025. I övrigt färdigställdes ROT-renoveringen vid Franzéns väg 2.

Byggande av Malmens skola, Norrgårdens förskola och den nya idrottshallen pågår, och byggandet av en ny förskola i Idrottsparkens område har påbörjats. Rivning av Solbacka vård- och omsorgsboende utreds. Tomterna Hällabrottet och Idrottsparken etapp 1 har sanerats för att möjliggöra byggnation av flerbostadshus. Området Ekeby Prästgård har projekterats och byggnation är under upphandling. Området Älvesta är klart och tomtförsäljningen där har startat. I Gröna Sörby fortsätter arbetet kring byggprojektet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har kartlagt underhållsbehovet för asfalt och även lagt ner ett stort arbete på att ta fram underhållsplaner för kommunens fastigheter. Underhållsplanerna är viktiga underlag för att identifiera behoven och planera underhållet.

Miljö och klimat

Kommunen har inventerat och börjat utbytet av styrsystem för kommunens fastigheter, med syfte att minska både energiförbrukning och kostnader. Utbytet kommer att pågå i flera år.

Under våren täcktes utomhusbassängerna vid Djupadalsbadet. Täckningen ger lägre uppvärmningskostnader och minskade koldioxidutsläpp genom minskad avdunstning av vatten. Omfattande anpassningar av reningsverket gör att kommunen nu klarar utsläppskraven för fosfor och BOD (biochemical oxygen demand). Skivfilter på reningsverket har åtgärdats och driftsatts vilket ökar reningsgraden. Reningsgraden har förbättrats ytterligare genom att fällningskemikalier har bytts ut vilket dessutom optimerar och ger lägre kemikalieförbrukning. Ett saneringsärende som pågått en längre tid har nu verkställts med hjälp av Kronofogdemyndigheten.

Naturlekmiljön Vildmarken i Älvesta invigdes och fick sitt namn i början av hösten. Projektet, som kallas "Den barnkonventionella lekplatsen" med syftning på Barnkonventionen, har genomförts tillsammans med barnen på Tallängsskolan och Konstfrämjandet, och är en viktig satsning inom social hållbarhet. Genom att involvera barn i skapandet av lekplatsen får de förutsättningar att växa och utvecklas både som demokratiska medborgare och individer, samtidigt som slutresultatet blir en lekmiljö som bygger på barnens egna önskemål.

Kumla Fastigheter AB har stärkt sitt hållbarhetsfokus. Bolaget har arrangerat dialoger om hållbarhet med hyresgästerna och arbetat för att minska energiförbrukningen. Hållbarhetsarbetet omfattar även de riktigt små medborgarna, som humlor och småkryp, som fått nya boplatser som en del i bolagets strävan att bidra till ett bättre samhälle och den viktiga biologiska mångfalden. Precis som tidigare år har det engagerade miljöarbetet resulterat i att Kumla Fastigheter AB behållit sin miljödiplomerings enligt Svensk Miljöbas kravstandard (4:2017).

Arbetsmiljö och nya arbetsätt

En viktig händelse var de nya bestämmelserna om att införa 11 timmars dygnsvila, vilket var komplicerat i vissa verksamheter men nu är det nästan helt genomfört. Förskolan har haft en hög sjukfrånvaro bland pedagogerna, med högre sjuktal än riksgenomsnittet. Det leder till en mer pressad arbetssituation med fler barn per pedagog än önskvärt, vilket i sin tur riskerar att öka sjukfrånvaron ännu mer. Arbetsmiljön är viktig för att vara en attraktiv arbetsgivare och kunna rekrytera högskoleutbildade förskollärare.

Gymnasieskola och vuxenutbildning har omorganiserat ledningsstrukturen med syfte att höja kvaliteten, höja måluppfyllelsen och förbättra arbetsmiljön för elever och personal. Redan under hösten märktes att rektor på de olika enheterna fått mer kontroll över utbildningarna.

Avfallsverket har ägnat mycket av årets arbete åt att planera och förbereda för förändringen då kommunen tar över ansvaret för återvinningsstationer och fastighetsnära insamling (FNI). Övertagandet av återvinningsstationerna sker redan från och med 2024. Avfallsverket har upphandlat omlastningsmottagning för förpackningsmaterial och tömning av återvinningsstationer. Driften av återvinningsstationerna ska kommunen sköta i egen regi.

Miljöenheten har planerat för att anpassa sig till flera stora förändringar som träder i kraft 2024 inom livsmedelsområdet. Det handlar om Livsmedelsverkets nya modell för riskklassning av livsmedelsverksamheter och efterhandsdebitering av kontrollavgifter.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har gjort en nationell tillsyn över medicinsk vård och behandling på särskilda boenden i hela landet. De brister som identifierats är ungefär desamma i Kumla som i hela landet och handlar bland annat om bristande språkkunskaper hos medarbetare samt brister i dokumentation och läkemedelshantering. Nämnden har tagit fram en åtgärdsplan för att avhjälpa bristerna.

Socialnämnden beslutade att införa en femte verksamhetsgren som samlar all den hälso- och sjukvård som förvaltningen bedriver, och som tidigare varit uppdelad i olika verksamheter. Syftet är att möta de framtida behoven med effektiv hälso- och sjukvård. Hemtjänsttimmarna har ökat de senaste åren vilket har ökat belastningen på verksamheten. På grund av detta tillsammans med en hög omsättning av enhetschefer inom hemtjänsten ser nämnden ett behov av

att utöka det nära ledarskapet i hemtjänsten. Därför planerar nämnden att tillsätta fyra nya tjänster som gruppledare i början av 2024. De nya tjänsterna ska skapa ett nära ledarskap och leda till hög kvalitet för medborgarna.

Nämnd för livslångt lärande beslutade om principiella förutsättningar för förskola och grundskola i Kumla kommun, utifrån tidigare beslut om bärkraftiga enheter. Principerna fastslår bland annat storlek på såväl befintliga som nybyggda förskolor och skolor, och ger ett riktvärde för antal barn i barngrupp och antal elever per klass. För att uppfylla riktvärdena har förvaltningen prioriterat lokalfrågor. Både skola och förskola har brist på ändamålsenliga lokaler vilket gör det svårt att minska förskolans barngrupper och hindrar skolorna från att kunna arbeta i halvklasser, smågrupper eller individuellt vid behov.

Digitalisering

För att säkra processer, minska administration och samla dokumentation om barn och elever arbetade förvaltningen för livslångt lärande under våren med att utveckla ett antal administrativa rutiner med hjälp av dokumentationsverktyget Prorenata. Nya rutiner i Prorenata är anmälan och utredning av misstänkt kränkande behandling, beslut om åtgärdsprogram/handlingsplan, olycksfalls-/tillbudsrapport samt anmälan till huvudman. Projektet är finansierat via kommunens digitala portfölj.

Lönenämnden har tillsammans med medlemskommunerna gjort en förstudie om att digitalisera processen för anställningsavtal och beslutat att påbörja det arbetet 2024. Målet är att minska manuella underlag och även att åstadkomma enhetliga arbetsprocesser.

Kumla Bostäder AB har tagit ett första initiativ till att prova ny teknik med AI och sensorer. Användningen av AI är en spännande utveckling som troligen kan utgöra en viktig del av bolagets förvaltningsstrategi framöver. KumBro Stadsnät AB driver tillsammans med ÖrebroBostäder och Kumla Bostäder projektet Smart Säker Stad. Projektet syftar till att vara en del av arbetet med att forma den smarta säkra staden, genom, förbättrad säkerhet, resiliens, kostnads- och energieffektiva kommunikationslösningar samt genom digitalisering vilket ska möjliggöra nya kliv när det gäller energi, effektflexibilitet (värme, el) och innovativ boendekomfort.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Kumla kommuns styrmodell

Grunduppdrag 1: Välfärden och god kommunal hushållning

Det första grunduppdraget, att leverera välfärd, definieras som ett arbete för god kommunal hushållning och drivs under parollen att Kumla ska vara liiite bättre.

Kommuner och regioner ska enligt kommunallagen ha en god ekonomisk hushållning i all sin verksamhet. För att uppnå en god ekonomisk hushållning behöver kommunen utgå från den egna situationen och de egna förutsättningarna för ekonomi och verksamhet. Begreppet kommunal hushållning inkluderar kommunövergripande ekonomi- och HR-frågor samt nämndernas måluppfyllelse. Mer exakt beräknas graden av god kommunal hushållning utifrån ett antal mått inom ekonomi, ett antal mått inom HR-området, samt alla nämndernas mått. Måluppfyllelsen för måtten inom de olika kategorierna visar tillsammans nivån av god kommunal hushållning, och kvaliteten i nämndernas kärnverksamheter har getts större vikt för att kvaliteten

anses vara det som kan tillföra mest till den totala nivån:

- Övergripande ekonomi: 25 procent
- Övergripande HR: 15 procent
- Demokrati och dialog: 10 procent
- Service och tillgänglighet: 10 procent
- Kvalitet i kärnverksamhet: 40 procent

Grunduppdrag 1, välfärd, omfattar frågor som kommunen har rådighet att påverka i hög utsträckning. Allt som detta grunduppdrag innehåller utgår från kommunens egna verksamheter, egna beslut och eget förbättringsarbete, och det är i stora drag samma målstyrning som kommunen har använt sedan 2018. En sammanfattning av de mått för god ekonomisk hushållning inom grunduppdrag 1 kommer längre fram på sidorna 22-28. Nämndernas mål och mått inom kvalitet, delaktighet och kärnverksamhet presenteras mer i detalj för varje nämnd i bilaga Nämnder och kommunala bolag.

Varje nämnd har upp till fem mål som mäts genom upp till åtta direkt kopplade mått fördelade över tre strategiska områden; demokrati och dialog, service och tillgänglighet samt kvalitet i kärnverksamhet. Medborgaren står alltid i fokus, och därför ingår de avgörande bakgrundsfaktorerna HR och ekonomi på ett övergripande plan i begreppet god kommunal hushållning men inte i nämndernas egna mål.

Strategiskt område: Demokrati och dialog

Invånare, brukare och medarbetare ska ha möjlighet till ett aktivt deltagande, med syfte att öka befolkningens delaktighet och stärka medborgarnas demokratiska inflytande.

Strategiskt område: Service och tillgänglighet

Representanter för Kumla kommun ger en god service och gott bemötande och har en hög tillgänglighet för invånare, brukare och näringsliv.

Strategiskt område: Kvalitet i kärnverksamhet

Till skillnad från områdena ovan kan kärnverksamhet betyda väldigt olika saker för de olika nämnderna, och här finns därför fem specificerade viljeinriktningar i budgeten. De flesta av dem är dock relevanta för bara en eller två nämnder, och av pedagogiska skäl räknas de därför här som ett gemensamt strategiskt område.

Nämndernas mål och mått har tidsperspektivet att målen, på de sätt som de definieras och mäts genom måtten, ska vara möjliga att uppnå över en mandatperiod, som i nuläget är 2023–2026.

Grunduppdrag 2: Samhällsutveckling och hållbarhet

Om god kommunal hushållning främst skapas inom kommunens egna verksamheter, är samhällsutvecklingen något som främst sker utanför dem. Det innebär att en enda typ av styrning inte nödvändigtvis är bäst anpassad för båda ändamålen. Samhällsutvecklingen är svår att driva för enskilda kommunala verksamheter och är något som många aktörer behöver ha samsyn kring. De förändringar Kumla kommun som geografisk plats vill se, hanteras därmed genom en särskild programstyrning som fokuserar på aktiviteter och samverkan snarare än måluppfyllelse på verksamhetsnivå. Det är det som visas i den högra kolumnen i styrmodellen.

Fullmäktige har antagit en vision för Kumla 2040, som konkretiseras genom övergripande program. Dessa program kommer dels att genomsyra vissa närliggande kärnverksamheter, dels att drivas genom kommungemensamma handlingsplaner för mandatperioden. De ligger på så vis till grund för nämndernas verksamhetsplanering för enskilda år, precis som deras mål för kärnverksamheten gör det. Styrmodellens två delar går därmed ihop i verksamhetsplaneringen, vilket blir det sammanhållande verktyget för nämndernas och förvaltningarnas ledning i frågorna. Utförda aktiviteter enligt programmen under 2023 beskrivs längre fram i en sammanfattning på sidorna 29-32 och mer i detalj i bilaga Nämnder och kommunala bolag.

Vision för Kumla kommun

Syftet med att ha en gemensam vision är att tydliggöra på vilka sätt Kumla i framtiden kommer att vara en ännu bättre plats att bo på än idag. Allt för att skapa en större enhetlighet och tydligare riktning för hela kommunens arbete, och för att även kunna engagera andra aktörer. Visionen lyder:

”Kumla 2040 – en grön och blomstrande kommun där livet är gott för alla.

Gröna Kumla är en plats som inte bara är grön genom sin växtlighet, utan även genom att människor tänker och agerar grönt för miljön och klimatet. År 2040 är Kumla en trygg, familjevänlig plats där människor känner en samhörighet och ett sammanhang. Den blomstrande och gröna småstaden har bostäder, men även de jobb, den service och det utbud som behövs för en komplett vardag.

Ett gott liv för alla betyder att klyftorna i samhället ska minska, och att ingen ska hamna utanför vad gäller sina möjligheter i livet av skäl som de inte kan påverka. Alla ska känna att de kan göra skillnad för sig själva och andra och inte hindras av sin uppväxt, sin fysiska och psykiska hälsa, sin försörjning eller sin omgivning.”

Visionen har alltså en inriktning för ökad hållbarhet, vilket är den mest angelägna förändringen som kommunen och andra aktörer kan verka för i samhället.

Andra viktiga styrdokument

Nedan redovisas några av de styrdokument Kumla kommun har.

År 2019 fastställde kommunen ett program för lokalförsörjning i Kumla kommun. Programmet ska leda till en kostnadseffektiv lokalförsörjning för kommunens verksamheter. Lokalförsörjningsprocessen består av en lokalrevision där varje förvaltning varje år inventerar sina behov av lokalförändringar och investeringar. Resultatet av inventeringen sammanställs och prioriteras av samhällsbyggnadsnämnden, och utgör därefter ett underlag i den övergripande mål- och medelprocessen där lokalbehoven prioriteras i förhållande till övriga investeringsbehov.

Bolagspolicy

Bolagspolicy är antagen av kommunfullmäktige och beskriver hur Kumla kommun ska tillämpa kommunallagens regler för ägarstyrning av bolagen och hur kommunen i övrigt vill ha kontroll över de kommunala bolagen. Bolagspolicy ska i möjligaste mån även omfatta de delägda bolagen. Kommunen och övriga delägare avgör tillsammans vilka regler i bolagspolicy som är tillämpliga med hänsyn till storleken på kommunens ägande, verksamhetens art och andra omständigheter.

Finanspolicy

Finanspolicy är ett regelverk för hur kommunen ska förvalta sina pengar. Den gäller såväl den löpande verksamhetens ekonomi som den långsiktiga förvaltningen av pensionsmedel samt finansiell upplåning och valutahantering. Finanspolicy innehåller mål och riktlinjer inom dessa områden: Organisation och ansvarsfördelning, likviditetsförvaltning, pensionsmedelsförvaltning och skuldförvaltning.

Riktlinjer för ekonomisk styrning

Riktlinjer för ekonomisk styrning är ett samlat dokument för hur kommunen ska bedriva sin ekonomiska styrning. Dokumentet är en bilaga till

kommunens budget och verksamhetsplan.

Upphandlingspolicy

En stor del av den samhällsservice som Kumla kommun bedriver för invånarna omfattar eller berör i någon del upphandling eller inköp. För att på bästa sätt tillgodose förvaltningarnas behov och skattebetalarnas intressen, strävar Kumla kommun och dess helägda bolag efter att alltid köpa varor och tjänster korrekt och kvalitetssäkrat, med hänsyn till etiska och sociala aspekter. Inköpen ska alltid vara affärsmässiga. Upphandlingspolicy är regelverket för hur kommunen ska arbeta med inköp och upphandling.

Regler för intern kontroll

Detta dokument reglerar hur kommunen ska organisera och arbeta med intern kontroll. Syftet är att med en rimlig grad av säkerhet säkerställa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten, samt att kommunen efterlever tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer.

Övriga styrdokument

I övrigt finns ett flertal politiskt antagna dokument som är styrande för kommunens ekonomiska förvaltning. Som exempel kan nämnas kravpolicy, regler för investeringsredovisning, regler för exploateringsredovisning, regler för ekonomiska transaktioner samt regler för representation, uppvaktning, kondoleanser och arbete mot mutor.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Uppföljningsmått 2023

2023 var det första året då Kumla tillämpade sin nya, förtydligade bild av hur kommunen ser på god kommunal hushållning och vad kommunen har valt att lägga in i begreppet. Det innebär att den totala måluppfyllelsen har beräknats annorlunda än tidigare, och därför inte kan jämföras rakt av mot föregående år.

Uppföljningsmåttens koppling till det ekonomiska resultatet

I vilken grad nämnderna har uppfyllt sina mål ligger till grund för bedömningen av överföring av ekonomiskt resultat i samband med årsredovisningen. Innan måluppfyllelsen kopplas till nämndernas ekonomiska resultat (över- eller underskott) gör kommunen först en ekonomisk prövning. Det innebär att det ekonomiska resultatet justeras utifrån vissa ekonomiska faktorer som nämnderna inte kan påverka. För att kunna jämföra måluppfyllelsen mellan olika nämnder som har olika många mått behöver måtten viktas. Viktningen behövs även för att vissa mål och uppföljningsmått är viktigare än andra och därför väger tyngre. Alla mått viktas tillsammans så att den totala möjliga måluppfyllelsen för varje nämnd blir 100 procent.

Måluppfyllelse

En grad av kommunal hushållning på 62,3 procent har givetvis potential för förbättring, men visar samtidigt på att kommunen antagit en rimlig utmaning över mandatperioden och på längre sikt. Om kommunen låg på 20 procent eller 80 procent är ett skulle det tyda på ett misstag i bedömningen av kommunens nuläge, potential eller ambition. Att de strukturella förhållandena vad gäller kommunens ekonomi och HR är så stabila – full pott för ekonomin och såväl goda resultat som goda trender inom hela HR-området – ger dessutom fina förutsättningar för att arbeta vidare med kvalitet i kärnverksamheten, demokrati och dialog, service och tillgänglighet framöver.

Kommunövergripande uppföljningsmått, finansiella mål

Ekonomi, uppföljningsmått	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Kommunens resultat efter justering av jämförelsestörande poster ska i genomsnitt uppgå till minst 2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag under en femårsperiod	6,8%	↗
Kommunens låneskuld får uppgå till maximalt 250 mkr	0 mkr	↗
Kommunens borgensåtagande får uppgå till maximalt 2 210 mkr och ska på sikt minska	1 760 mkr	↗
Kommunens skattesats i jämförelse med genomsnittet i angränsade kommuner, Örebro, Hallsberg och Lekeberg	Lägre skatt	→
Nämndernas samlade resultat ska vara minst noll	+23,1 mkr	↗
Antal uppföljningsmått: 5		

Kommentarer till måluppfyllelsen

Strategiskt område: Ekonomi

Kommunens resultat ska uppgå till minst 2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, exklusive jämförelsestörande poster (under en 5-årsperiod)

Målet innebär, vid en investeringsnivå i nivå med avskrivningarna, att likviditeten stärks med 40 mkr per år som kommunen kan spara och använda till investeringar och verksamhetsförändringar. Årets resultat uppgick till 6,6 procent och sett över den senaste femårsperioden blir resultatet 6,8 procent vilket är knappt tre gånger högre än målet.

Kommunens låneskuld får uppgå till maximalt 250 mkr

Kumla kommun har i nuläget ingen långfristig låneskuld, vilket syns i kommunens soliditet som är betydligt högre än genomsnittet bland landets kommuner. För närvarande är skulden 0 mkr då kommunen amorterade 50 mkr 2023. Kommunens investeringsnivå har varit hög de senaste åren och fortsätter vara hög för att möta behoven i kommunens kärnverksamheter.

Kommunens borgensåtagande får uppgå till maximalt 2 210 mkr

Kommunens borgensåtaganden uppgick vid årets slut till 1 760 mkr (1,8 miljarder). För sjätte året i följd minskade åtagandena och är nu 34 mkr lägre än 2022 och knappt 400 mkr lägre än för sju år sedan.

Årets minskning beror främst på att Kumla Fastigheter AB betalat av på lån. Trots minskningen är Kumlas borgensåtaganden höga jämfört med andra kommuner. Huvuddelen av borgensåtagandena avser investeringar i bostäder och lokaler som kommunens båda helägda fastighetsbolag har gjort. En del av investeringarna är sådana som istället hade kunnat ingå i kommunens balansräkning. Den höga koncernskulden jämfört med många andra kommuner ställer krav på att Kumla redovisar positiva resultat varje år. De helägda bolagen måste framöver i större utsträckning finansiera sina investeringar med egna medel.

Kommunens skattesats ska vara lägre än genomsnittet i angränsande kommuner

Kumla kommun har en lång historia av låg skattesats. De senaste åren har kommunen höjt skatten för att finansiera investeringar och ökade behov inom kärnverksamheterna till följd av befolkningstillväxten. Skattesatsen är fortfarande lägre än snittet i angränsande kommuner. En skatt under genomsnittet ger ett möjligt utrymme att stärka intäkterna genom exempelvis en skattehöjning och är en viktig positiv faktor i bedömningen av kommunens ekonomiska läge.

Nämnderna ska finansiera sin verksamhet inom beviljade budgetramar

Nämnderna klarade att redovisa ett balanserat resultat då de lämnade ett sammanlagt budgetöverskott på 23,1 mkr.

Kommunövergripande uppföljningsmätt, HR

Medarbetare, uppföljningsmätt	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Den total sjukfrånvaro för de anställda inom Kumla kommun	8,1%	↗
Antalet medarbetare per chef (ej över 30 eller under 10)	58%	↗
Upplevelsen av Hållbart medarbetarenagengang hos de anställda inom Kumla kommun, HME i medarbetarenkäten	82	↗
Andelen heltidsarbetande av de anställda inom Kumla kommun	90%	↗
Antal uppföljningsmätt: 4		

Kommentarer till måluppfyllelsen

Strategiskt område: Medarbetare

Total sjukfrånvaro för de anställda inom Kumla kommun

Sjuktalet för 2023 slutade på 8,1 procent, en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2022. Att minska sjukfrånvaron har länge varit en prioriterad fråga. Genom ett långsiktigt och systematiskt arbete med utbildningsinsatser och förtydligande av rutiner minskade sjuktalet successivt fram till 2020 då pandemin bröt ut. 2021 minskade sjuktalet trots pågående pandemi, vilket troligtvis berodde på de stora vaccinationsinsatserna. 2022 ökade sjuktalet med 0,3 procentenheter då året inleddes med att många medarbetare åter drabbades av covid. 2023 var sjuktalet åter på samma nivå som 2021.

Antalet medarbetare per chef, ej över 30 eller under 10

58 procent av cheferna i första linjen har 10–30 medarbetare medan 8 procent har färre än 10 medarbetare och 34 procent fler än 30 medarbetare. Andelen chefer som har mellan 10 och 30 medarbetare ökade med 4 procentenheter sedan 2022, vilket är positivt. Andelen chefer med fler än 30 medarbetare har minskat sedan 2022.

Upplevelsen av hållbart medarbetarenagengang hos de anställda inom Kumla kommun, HME i medarbetarenkäten

I slutet av året genomförde kommunen sin medarbetarundersökning som en webbenkät. Resultatet visade en förbättring av HME-värdet till 82 jämfört med 2021 då värdet var 79 (av ett index 0–100). Alla tre områden – motivation, ledarskap och styrning – har förbättrats, främst området ledarskap. Enheterna återkopplar och analyserar sina resultat våren 2024.

Andelen heltidsanställda av de anställda inom Kumla kommun

Vid mättillfället hade drygt 90,4 procent av alla månadsavlönade medarbetare en heltidsanställning, vilket var en ökning med 1,1 procentenheter det senaste året. Andelen män som arbetar heltid var 94,4 procent medan andelen kvinnor som arbetar heltid var 89,3 procent.

Nämndernas måluppfyllelse

De tre rubrikerna nedan ger en överblick över nämndernas samlade måluppfyllelse uppdelat per strategiskt område istället för per nämnd. Dessa resultat – hur väl kommunen presterar för brukare och medborgare – utgör största delen av underlaget

för den totala måluppfyllelsen och graden av god kommunal hushållning.

Detaljerad information om alla enskilda mått och nämndernas måluppfyllelse finns i bilaga Nämnder och kommunala bolag.

Kommunövergripande uppföljningsmått, demokrati och dialog

Demokrati och dialog, uppföljningsmått	Måluppfyllelse 2023	Trend
Hur väl möjliggör kommunen för medborgarna att delta i Kumlas utveckling (KLF)	57%	↗
Antal genomförda medborgardialoger (SBN)	2	↘
Antal överklagade ärenden med formella fel i kontakten med medborgare och kunder (MN)	2	↘
Andel ungdomsproducerad verksamhet (KOF)	15%	↗
Vårdnadshavarnas nöjdhet med information och dialog på sina barns förskola och grundskola (NLL)	65%	↘
Brukaren får bestämma om saker som är viktiga – daglig verksamhet inom LSS (SOC)	73%	↗
Antal uppföljningsmått: 6		

Av de sex måtten som ingår i området Demokrati och dialog avser två graden av medskapande för brukaren, två avser kommunens formella kontakt med brukare och två avser hur tydligt kommunen arbetar med transparens och systematisk medborgardialog som arbetsätt. Endast ett av måtten nådde ett grönt = uppfyllt resultat, två var gula (delvis uppfyllt) och tre var röda (ej uppfyllt). Därmed nådde kommunen bara 3,3 av målvärdet 10 i måluppfyllelse för området. Det är det svagaste av såväl nämndernas tre egna områden som hela modellens fem områden.

Det är i sig inget oväntat förhållande till de andra områdena, eftersom alla kommuner har betydligt större vana att arbeta med sin ekonomi och sin personal, sina leveranser och sin servicenivå än med demokratifrågor. Det är dock det tredje kommunala grunduppdraget jämte just välfärdsuppdraget och att påverka samhällsutvecklingen (som vi kan läsa mer om i avsnittet om hållbarhet och tillväxt) och behöver därför vara en uttalad del av kommunens styrning och utvecklingsarbete.

Kommunövergripande uppföljningsmätt, service och tillgänglighet

Service och tillgänglighet, uppföljningsmätt	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
SKRs servicemätning – bemötande (Servicecenter/inkommande telefoni) (KLF)	87%	→
Andelen lyckade vidarekopplingar (Servicecenter/verksamhet, besvarade samtal) (KLF)	43%	→
Handläggningstiden för inkomna synpunkter, förslag och klagomål i den yttre offentliga miljön uppgår till 48 timmar (SBN)	56%	→
Kundnöjdheten i grundskolan gällande måltidsverksamheten (SBN)	Resultat saknas	↘
Handläggningstid från komplett ärende till beslut för bygglov, nybyggnad av enbostadshus och tvåbostadshus (MN)	13 dagar	↗
Handläggningstid för anmälan av anläggande av värmepumpar från komplett anmälan (MN)	6 dagar	→
Antal digitala besöksupplevelser (KOF)	8	↗
Andel unga som uppger att de rör sig i snitt 60 minuter per dag (KOF)	49%	↘
Vårdnadshavarna är på det hela nöjda med verksamheten i förskola och grundskola (NLL)	78%	→
Studerande ska anse att det går bra att förena studier vid vuxenutbildningen med annan sysselsättning, gäller ej yrkesvux (NLL)	81%	↗
Hur lätt är det att få kontakt med hemtjänsten (SOC)	70%	→
Antal uppföljningsmätt: 11		

Av de elva måtten inom området handlar tre om den direkta kontakten med kommunens medarbetare, tre mått berör olika handläggningstider, två mått kopplar servicenivån till den totala brukarnöjdheten och tre mått handlar om hur väl verksamheterna sänker trösklarna för att medborgarna ska kunna ta del av olika samhällstjänster, vilket är en bredare syn på tillgänglighet än bara hur tillgänglig den egna organisationen är. Med en total måluppfyllelse på 4,5

av maximalt 10 var Service och tillgänglighet något starkare än Demokrati och dialog under 2023, men eftersom fem av måtten var nya för året och saknar tidigare resultat att jämföra med är det svårt att dra slutsatser om trenden för området. Av de fem måtten som har siffror både för fjolåret och 2023 har dock fyra förbättrats, vilket ändå bådär gott för området som helhet. För 2023 var tre mått gröna, fyra mått gula och fyra mått röda.

Kommunövergripande uppföljningsmått, kvalitet i kärnverksamhet

Kvalitet i kärnverksamhet, uppföljningsmått	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Digital mognad i offentlig sektor (KLF)	54%	↘
Egna enkätundersökningar inom organisationen, avseende it -avdelningen (KLF)	Inget resultat	↘
Egna enkätundersökningar inom organisationen, avseende ekonomi-, hr- och kansliavdelningen (KLF)	81%	↗
Andel som börjat arbeta eller studera vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet (KLF)	21%	↗
Andelen i kommunens arbetsmarknadsverksamhet med slutfört uppdrag enligt plan (KLF)	99%	↗
Antal kvadratmeter gatumark som underhållits under året i förhållande till kommunens totala gatumark (SBN)	4%	→
Energieffektivisering för kommunens verksamheter och lokaler, där befintliga mätare finns tillgängliga (SBN)	5%	→
Minskad mängd koldioxid från energiförbrukning i fastigheter och verksamheter (SBN)	-8%	↗
Planberedskap för nya bostäder, antal per 1 000 invånare (SBN)	29	↗
Mängden restavfall som skickats till förbränning (SBN-AV)	-3%	↗
Kvaliteten på kommunalt dricksvatten (SBN-VA)	1	↘
Andel genomförda planerade aktiviteter i tillsynsplan enligt miljöbalken (MN)	71%	↘
Antal genomförda aktiviteter i kontrollplan för livsmedel (MN)	100%	→
Andelen positiva till hur parkerna i kommunen sköts (KOF)	84%	→
Antal besök på Ung Fritids mötesplatser (KOF)	10 484	↗
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år (KOF)	25	↗
Antal utlånade medier till barn och unga (KOF)	92 156	↘
Nöjdhetsgraden med bibliotekets utbud av aktiviteter (KOF)	89%	→
Vårdnadshavarnas upplevelse av förskolan som en trygg verksamhet (NLL)	95%	↗
Elevernas upplevda trygghet i grundskolan (NLL)	80%	↘
Andelen elever i årskurs tre och sex som klarat de nationella proven (NLL)	53%	↘
Andelen elever i årskurs nio som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram (NLL)	84%	↗
Andelen kursdeltagare som har avslutat med godkända betyg inom SFI (NLL)	Målvärde ej mätbart	→
Antal barn och unga 0-20 år som, i förhållande till antalet kommuninvånare, varit placerade på HVB någon gång under året (SOC)	6	→
Har den familjebehandlande insatsen gett positiva effekter inom familjen (SOC)	80%	↘

Kvalitet i kärnverksamhet, uppföljningsmått	Mål- uppfyllelse 2023	Trend
Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst (SOC)	80%	➔
Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende (SOC)	73%	➔
Antal uppföljningsmått: 27		

Av de tre områdena som avser brukarnyttan är det glädjande att det enskilt tyngsta området även hade högst måluppfyllelse, 20,7 av maximalt 40. Detta område syftar till att fånga in de mest centrala värdena hos nämndernas verksamheter och löpande förbättringsarbete. Av de 27 måtten som ingår var elva gröna, åtta gula och åtta röda. Bland de röda måtten beror två på bortfall, i praktiken att data inte har samlats in för året, och ett av dessa var grönt vid föregående mätning. Värt att notera är att av de 21 mått som har både tidigare och nya siffror är det

något fler mått som har försämrats än förbättrats, och några av de försämrade resultaten visade en stor förändring. Det är därför viktigt att komma ihåg att flera av de röda måtten inte har en tydligt uppåt-gående trend, som annars kan vara fallet när man sätter upp ambitiösa mål över längre tid och kan göra betydande förbättringar utan att nå målvärdena. Vissa av dessa mått avser dessutom verksamheter med stora volymer, som viktas tyngre i beräkningen av den totala kommunala hushållningen.

Kommentarer hållbarhet och tillväxt, grunduppdrag 2

Nedan redovisas måtten som är kopplade till visionen för det framtida Kumla snarare än till enskilda nämnders kvalitet. För 2023 handlar måtten om

fokusområdena i programmet för social hållbarhet och allmänna tillväxtfrågor kring näringsliv, näringslivsklimat och befolkning. 2024 tillkommer mått kopplade till programmet för ekologisk hållbarhet.

Kommunövergripande uppföljningsmått, social hållbarhet (delaktighet och inflytande)

Delaktighet och inflytande, uppföljningsmått	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Medborgarundersökningen - Kan du vara den du är och leva ditt liv som du vill i din kommun?	89%	→
Medborgarundersökningen - Kan man allmänt sett lita på människor?	60%	→
Medborgarundersökningen - Hur väl arbetar kommunen för integration, delaktighet, tolerans och minskad diskriminering?	32%	→
Kommunindex BRP+ - Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet	50	↗
Antal uppföljningsmått: 4		

För 2023 har kommunen främst använt frågor i den nya medborgarundersökningen för detta område, vilket gör att det inte finns tidigare resultat att jämföra med. Av de fyra måtten var ett grönt (uppfyllt), två gula (delvis uppfyllt) och ett rött (ej uppfyllt). De måtten ska fånga är hur hemma medborgarna känner sig i Kumla och bland kumlingarna, och det är främst tilliten till andra människor som visar ett något svagt resultat jämfört med andra kommuner i landet. Detta område kan kommunen inte påverka så mycket men har ändå ett ansvar för, och det finns inga enskilda verksamheter som kan driva frågorna på egen hand. Området är därmed i stort behov av samordning från kommunledningen.

Kommunövergripande uppföljningsmätt, social hållbarhet (goda uppväxtvillkor)

Goda uppväxtvillkor, uppföljningsmätt	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Invånare 0-19 i ekonomiskt utsatta hushåll	Inget resultat	➔
ELSA - Jag mår bra varje dag eller ofta (flickor åk 7)	Inget resultat	➔
Liv och hälsa Ung - Trygg i hemmet	86%	➔
Liv och hälsa Ung - Medlem i förening eller organisation	52%	➔
Antal uppföljningsmätt: 4		

Området Goda uppväxtvillkor tangerar flera kärnverksamheter eftersom det främst berör barn, som kommer i kontakt med såväl skola och sociala verksamheter som kommunens kultur- och fritidsverksamhet i vardagen. De utvalda måtten handlar dock om saker som en enskild verksamhet inte kan ta fullt ansvar för och som beror på olika externa

faktorer. Det till synes svaga resultatet med två röda och två gula resultat förklaras främst med två bortfall, då Rådet för kommunal analys respektive ELSA-undersökningen tagit bort de formuleringar kommunen använt 2023. Detta justeras 2024. De två gula mått som går att följa över tid hade båda svagare resultat än vid den förra mätningen 2020.

Kommunövergripande uppföljningsmätt, social hållbarhet (goda försörjningsmöjligheter)

Goda försörjningsmöjligheter, uppföljningsmätt	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Arbetslöshet 18-64 (årsmedelvärde)	4,2%	➔
Invånare 17-24 som varken arbetar eller studerar	7%	➔
Övergång till eftergymnasial utbildning inom 3 år	46%	➔
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning	44%	➔
Vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd	0,91%	➔
Antal uppföljningsmätt: 5		

Även Goda försörjningsmöjligheter riktar in sig på de unga, främst unga vuxna. Tre av måtten handlar om vad som händer efter grundskola och gymnasium, och två följer hur det går för hela Kumla vad gäller sysselsättning kontra långvarigt bistånd. Tydligt är att en stor andel ungdomar går till arbete än till efter-

gymnasiala studier jämfört med de andra pendlingskommunerna i Kumlas kommungrupp, och andelen unga som varken arbetar eller studerar visar ett sämre (rött) resultat jämfört med den totala arbetslösheten och det långvariga biståndet. Området står för ett grönt, tre gula och ett rött resultat.

Kommunövergripande uppföljningsmätt, social hållbarhet (bostäder och närmiljö)

Bostäder och närmiljö, uppföljningsmätt	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Antal anmälda brott i Kumla kommun (per 1 000 inv.)	94	↗
Medborgarundersökningen - Hur trygg känner du dig utomhus i området där du bor när det är mörkt ute?	66%	→
Medborgarundersökningen - Hur stort problem är personer eller gäng som stör?	43%	→
Medborgarundersökningen - Utbudet av friluftsområden	78%	→
Medborgarundersökningen - Skötsel av utomhusmiljöer	84%	→
Antal uppföljningsmätt: 5		

Även detta område utgår främst från medborgarundersökningens frågor om trygghet och hur nöjd man är med Kumlas omgivning, därför saknas äldre resultat att jämföra med. Den upplevda tryggheten var låg jämfört med de andra pendlingskommunerna.

Det är en bild som även fanns i den tidigare versionen av medborgarundersökningen, men glädjande nog har antalet anmälda brott minskat betydligt. Det gäller att få den upplevda tryggheten att vända i samma positiva riktning som brottsligheten.

Kommunövergripande uppföljningsmätt, social hållbarhet (folkhälsa)

Folkhälsa, uppföljningsmätt	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Kommunindex BRP+ - Hälsa	45	↘
Antal uppföljningsmätt: 1		

Här använder kommunen begreppet BRP+ som syftar till att bredda de rent ekonomiska aspekterna som ingår i BRP till att inkludera ett stort antal indikatorer om medborgarnas livssituation och kommunens hållbarhet. Kumla fokuserar på delområdet hälsa, som

främst rör fysisk hälsa och medellivslängd men även i viss mån psykisk hälsa. Värt att notera är att kvinnorna i riket som helhet hade ett bättre index än männen, men i Kumla var det tvärtom.

Kommunövergripande uppföljningsmått, tillväxt

Tillväxt, uppföljningsmått	Mål-uppfyllelse 2023	Trend
Befolkningsökningen i kommunen	37	↘
Företagsklimatet i Kumla kommun	107	↘
Företagarnas samlade omdöme om företagsklimatet	3,75	→
NKI - Insikt	71	→
Bostadsproduktion (per 1 000 inv.) i Kumla kommun	7,1	→
Antal förvärvsarbetande i Kumlas näringsliv	3 940	↗
Antal uppföljningsmått: 6		

Inom Tillväxt följer kommunen dels tre mått om det lokala näringslivsklimatet och ett om arbetstillfällena i näringslivet, dels två mått om bostadsbyggandet och befolkningstillväxten. Området gav främst röda resultat denna gång, men på grund av eftersläpning i statistiken hamnar siffrorna vad gäller bostadsproduktionen för rekordåret 2022 som ett grönt resultat 2023. Näringslivsklimatet är ett område som organisationen lägger mycket resurser på, och inför budget 2025 kan man diskutera om åtminstone två

av måtten – NKI och företagarnas samlade omdöme – egentligen hör hemma i kommunledningens eller samhällsbyggnadsförvaltningens egen målstyrning som en del i kärnverksamheten, istället för bland de samhälleliga måtten där kommunen har mindre möjlighet att påverka dem. De placerades ursprungligen i detta fack som ett direkt tillägg till Svenskt Näringslivs totala rankning, som väger in flera omvärldsfaktorer, men de har i själva verket en mer intern inriktning.

Ekonomisk översikt

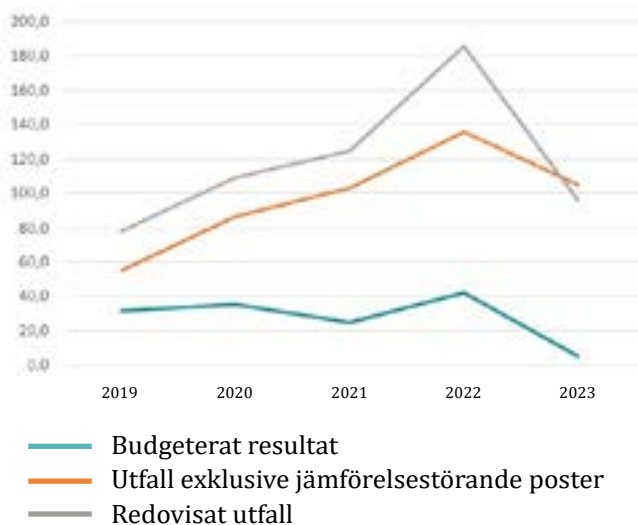
Årets resultat

Årets resultat blev +95,6 mkr, vilket var hela 90,3 mkr bättre än budgeterat. Av överskottet kom 23,1 mkr från nämndernas verksamheter, främst från socialnämnden och kommunstyrelsen, och 67,2 mkr från finansförvaltningen, huvudsakligen skatteintäkter och generella statsbidrag. De jämförelsestörande posterna uppgick till -9,1 mkr och avser nettot av nedskrivningar, huvudsakligen inom VA-verksamheten samt realisationsvinster. Det innebär att resultatet exklusive jämförelsestörande poster blev 104,7 mkr.

Kommunen har under hela 2000-talet redovisat positiva resultat utom 2007 då kommunen redovisade ett underskott på 23,2 mkr på grund av en kostnad på 45 mkr för utträde ur Sydnärkes utbildningsförbund. Innan det får man gå ända tillbaka till 1989 för att hitta ett år då kommunen redovisat ett underskott.

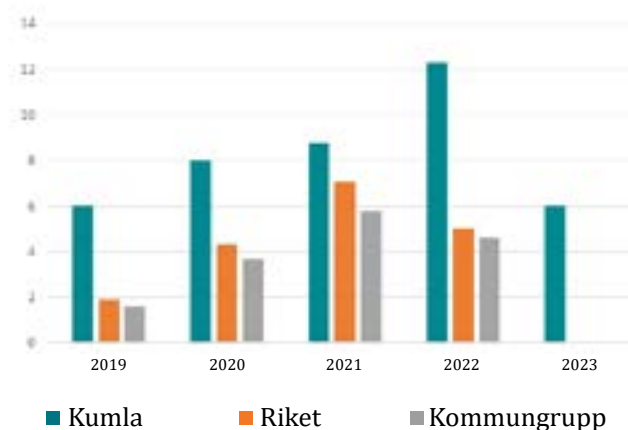
Resultatet motsvarade 6,0 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Om de jämförelsestörande posterna räknas bort motsvarade resultatet 6,6 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Årets resultat (mkr)

I diagrammet nedan jämförs resultatet i Kumla med riket och den kommungrupp Kumla kommun tillhör.

Årets resultat som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag (procent)

Kumla kommun har de senaste åren haft en resultatnivå som varit högre än såväl snittet i riket som i jämförbara kommuner. En förklaring är att Kumla inte har lagt ut allt ekonomiskt utrymme till verksamheterna i väntan på att nya platser i vård- och omsorgsboende tillskapas 2023 och 2024. Ytterligare en förklaring är att kommunen färdigställt tomter för bostadsbebyggelse som sålts med vinst. En stor del av dessa vinstmedel har använts till investeringar i exploateringsområdena, men en betydande del har samlats på kommunens bankkonto för att finansiera kommande investeringar i verksamhetslokaler och därmed begränsa lånebehovet.

Utveckling av kostnader och intäkter

Tabellen nedan visar förändringen av kostnader och intäkter mellan 2022 och 2023.

Utveckling av kostnader och intäkter			
Belopp i mkr	2023	2022	Förändring
Verksamhetens intäkter	391,4	436,7	-45,3
Verksamhetens kostnader	-1 835,3	-1 698,6	136,7
Avskrivningar	-71,9	-66,6	5,3
Verksamhetens nettokostnader	-1 515,9	-1 328,5	187,4
Skatteintäkter och generella statsbidrag	1 590,9	1 506,8	84,1
Verksamhetens resultat	75,0	178,3	-103,3
Finansnetto	20,6	7,3	13,3
Årets resultat	95,6	185,6	-90,0

Verksamhetens intäkter minskade med 45 mkr eller 10,4 procent. Minskningen beror på minskade reavinster med drygt 50 mkr från exploateringsområden mot föregående år. Bidrag från staten var i stort oförändrat mellan åren. Taxor och avgifter ökade med nästan 4 mkr, avgifter från myndighetsutövning som bygglov, livsmedelskontroll med mera minskade med 2,3 mkr medan avgifter för bad och gym ökade med 1,5 mkr, barnomsorgsavgifter ökade med 1,6 mkr och avgifter från VA och renhållning ökade med 2,5 mkr.

Verksamhetens kostnader ökade med 137 mkr eller 8 procent. Kostnader för bidrag minskade med 3,5 mkr eller 9 procent där bland annat ersättning till Försäkringskassan för personlig assistans minskade med 1,7 mkr. Försörjningsstöd, bidrag för bostadsanpassning samt föreningsbidrag minskade med 0,5 mkr vardera. Kostnader för köp av verksamhet (utbildningsplatser, vårdplatser, räddningstjänst, färdtjänst, snöröjning) ökade med 5 mkr. Det motsvarar en ökning med 2,5 procent och avser främst köp av utbildningsplatser och snöröjning.

Personalkostnaderna inklusive pensionskostnader ökade med 109 mkr eller nästan 10 procent. Resultatet av löneöversynen blev för avtalsområde AB 3,9 procent och för Kommunals avtalsområde 4,6 procent. Den stora ökningen avser pensioner, på grund av dels inflation, dels nytt pensionsavtal.

Kostnader för lokaler, hyra, el och värme, VA och reparationer och underhåll ökade med nästan 23 mkr eller 20 procent från föregående år. Fastighetsskötsel, reparationer och underhåll ökade med 5,5 mkr.

Hyreskostnaderna ökade med 15 mkr främst beroende på ny verksamhet i form av vård- och omsorgsboendet Kungsparken och el, värme, VA ökade med 3 mkr. Övriga kostnader ökade med 5 mkr, där inköp av förbrukningsmaterial minskade med drygt 2 mkr, transporter för elever och barn ökade med 1,8 mkr samt licenser och inköp av konsulter ökade med 4,7 mkr. Kommunen har även gjort nedskrivningar av anläggningstillgångar.

Avskrivningarna ökade med 5,3 mkr. Totalt ökade verksamhetens nettokostnader med 187 mkr eller 14 procent mellan åren.

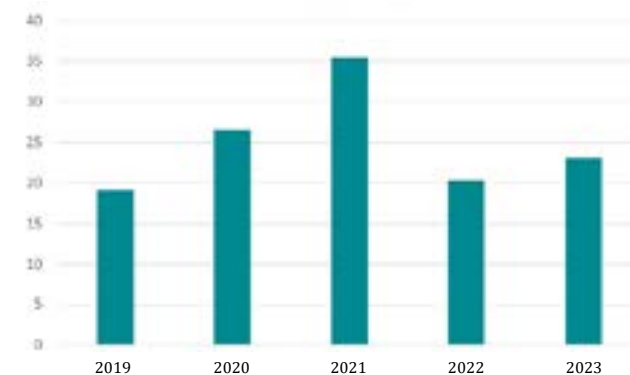
Kommunens **skatteintäkter och generella statsbidrag** ökade med 84 mkr eller 5,6 procent. Ökningen beror framför allt på att skatteintäkterna skrivits upp successivt. När skatteintäkterna blir högre ökar också inkomstutjämningsbidraget. I och med att skatteintäkter och generella statsbidrag ökade mindre än verksamhetens nettokostnader försämrades också verksamhetens resultat med 103 mkr eller 58 procent.

Finansnettot förbättrades med 13,3 mkr mellan åren vilket främst beror på ränteintäkter på bankmedel.

Avvikelser mot budget

Nämnderna redovisade tillsammans ett överskott på 23,1 mkr mot budget.

Nämndernas resultat (mkr)

Tabellen nedan visar budgetavvikelsen per nämnd.

Budgetavvikelser		
<i>Belopp i tkr</i>	2023	2022
Budgeterat resultat	5 312	42 262
Kommunstyrelse	39 408	17 597
Överförmyndarnämnd	0	0
Lönenämnd	0	0
Samhällsbyggnadsnämnd	-15 572	-13 619
Myndighetsnämnd	61	23
Kultur- och fritidsnämnd	1 311	3 668
Nämnd för livslångt lärande	-18 228	-9 919
Socialnämnd	16 112	22 518
Summa nämnder	23 091	20 268
Finansförvaltning	67 248	123 060
Årets resultat	95 651	185 590

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens nettokostnader uppgick till 129,4 mkr. Det var en ökning med 1,6 procent eller 2,1 mkr jämfört med året innan. Nettokostnaderna var 39,4 mkr lägre än budgeterat. Överskottet beror främst på att kommunstyrelsen inte använde sin budget för oförutsedda kostnader. Överskottet i övrigt härrör främst från lägre personalkostnader än budgeterat beroende på vakanser och färre i arbetsmarknadsåtgärder.

Överförmyndarnämnd

Kumla kommun hanterar överförmyndarkansliet åt de fem kommunerna i Sydärke. Uppdraget är att utöva tillsyn över godmanskap, förvaltare och förmyndarskap i kommunerna. Nämnden redovisade ett överskott på 175 tkr mot budget. Enligt avtal ska över- och underskott regleras vid årsskiftet, därför blir budgetavvikelsen ändå noll.

Lönenämnd

Kumla kommun hanterar löneutbetalningar åt sex kommuner och två kommunalförbund. Nämnden redovisade ingen budgetavvikelse.

Samhällsbyggnadsnämnd

Samhällsbyggnadsnämndens nettokostnader uppgick till 61,3 mkr, en ökning med 33 procent eller 15,3 mkr jämfört med året innan. Nettokostnaderna överskred budgeten med 15,6 mkr. Underskottet beror bland annat på höga kostnader för felavhjälpande fastighetsunderhåll, konsulttjänster och vinterväghållning. Nämnden har också haft obudgeterade kostnader på 5 mkr för iordningsställande av tomter. Dessa kostnader är med i exploateringskalkylerna och redovisas som intäkt för finansförvaltningen när tomterna säljs.

Taxekollektivet, det vill säga vatten- och avloppsverksamheten samt avfallsverksamheten, finansieras med avgifter. Vatten- och avloppsverket redovisade ett underskott på 3,3 mkr och avfallsverket ett underskott på 0,5 mkr. Årets resultat bokförs som skuld eller fordran på respektive verksamhet. Det ackumulerade resultatet genom åren är för vatten- och avloppsverksamheten -3,6 mkr och för avfallsverksamheten -0,5 mkr som bokförts som en fordran i kommunens balansräkning.

Myndighetsnämnd

Myndighetsnämnden delar förvaltning med samhällsbyggnadsnämnden. Under myndighetsnämnden redovisas endast nämndens egna kostnader, som arvoden. Övriga kostnader redovisas under samhällsbyggnadsnämnden. Myndighetsnämnden redovisade ett mindre överskott på 61 tkr.

Kultur- och fritidsnämnd

Nämndens nettokostnader ökade med 4,1 mkr eller 4,8 procent jämfört med 2022. Budgetavvikelsen, ett överskott på 1,3 mkr, beror främst på högre intäkter än budgeterat och oförbrukade medel för olika projekt samt lokal- och fastighetskostnader.

Nämnd för livslångt lärande

Nämndens nettokostnader uppgick till 711,2 mkr och det är därmed den nämnd som har störst omsättning. Nettokostnaderna ökade med 45,3 mkr eller 6,8 procent. Budgetavvikelsen blev ett underskott på 18,2 mkr, vilket motsvarar 2,6 procent av den totala budgeten. Alla verksamheter utom förskolan redovisade ett underskott. Störst underskott lämnade grundskolan och vuxenutbildningen.

Antalet elever i grundskolan ökade med 60 barn till 2 830 elever. Jämförelsen avser förändring mars 2023 och mars 2022. Även antalet gymnasieelever och barn i förskolan var färre 2023 jämfört med 2022. Gymnasieskolan minskade med 43 elever till 820 elever och inom förskolan var det 28 färre barn. Inom fritidshemmen ökade dock antalet barn med 64 till 1 126 barn.

Socialnämnd

Socialnämndens nettokostnader uppgick till 513,0 mkr. Det var en ökning med 10,6 procent eller 49,4 mkr jämfört med året innan. Den kraftiga kostnadsökningen hör bland annat ihop med öppnandet av det nya vård- och omsorgsboendet Kungsparken. Nettokostnaderna var 16,1 mkr lägre än budgeterat, främst beroende på överskott från riktade bidrag och momsbidrag.

Antalet personer med hemtjänst ökade marginellt med nio, till 309 personer. Antalet utförda vårdtimmar per vårdtagare ökade dock från 436 till 453 timmar. De senaste årens trend med ökad vårdtyngd fortsatte således även 2023. Antalet platser i vård- och omsorgsboende ökade med tre platser till 160.

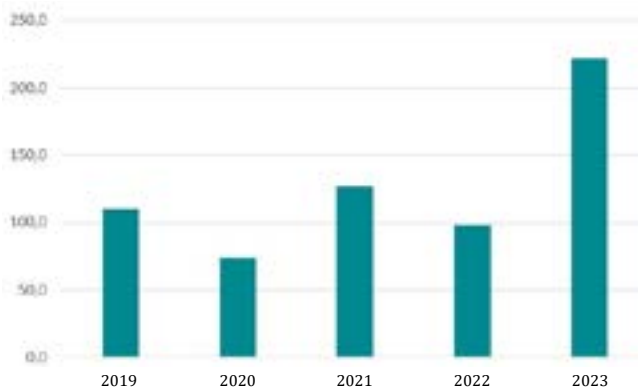
Finansförvaltning

Finansförvaltningen redovisade ett överskott på 67,2 mkr. Kommunens skatteintäkter blev 27,1 mkr högre än budgeterat och generella statsbidrag och utjämningsbidrag blev 32,1 mkr högre. Även kommunens finansnetto överträffade budgeten, främst beroende på att de stigande räntorna ökade avkastningen på kommunens likvida medel. Inom ramen för finansförvaltningens överskott har även nedskrivningar gjorts på 18 mkr, främst inom VA-verksamheten.

Investeringar

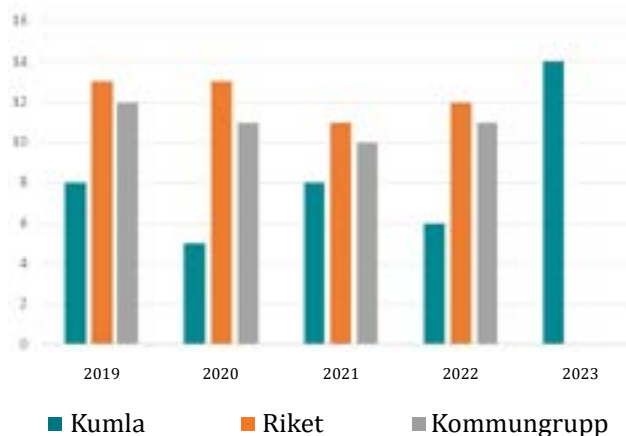
Årets investeringar uppgick till 221,9 mkr jämfört med investeringsbudgeten som var 402,4 mkr, vilket innebär en avvikelse på 180,5 mkr. Av överskottet förs 163,8 mkr över till 2024 års investeringsbudget. Alla investeringar har finansierats med egna medel och inte med lån.

Nettoinvesteringar (mkr)

Nettoinvesteringarna som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag var 14,0 procent. Investeringsnivån har varit relativt låg de senaste åren jämfört med andra kommuner. Investeringsnivån 2023 och planerade investeringar framåt ligger dock på en betydligt högre nivå.

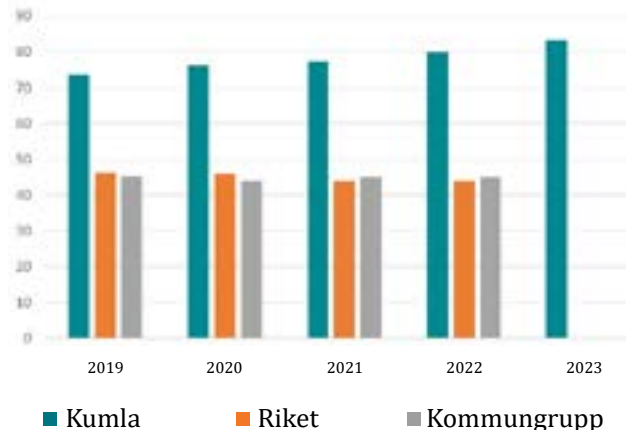
Nettoinvesteringar som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag (procent)

Eget kapital och soliditet

Kommunens tillgångar ökade med 25,9 mkr och skulderna och avsättningarna minskade med 69,8 mkr. Det innebär att det egna kapitalet ökade med 95,6 mkr, vilket i sin tur stärkte kommunens soliditet med 3,4 procentenheter, till 83,4 procent. Om man tar hänsyn till pensionsåtaganden som redovisas som ansvarsförbindelse var soliditeten 69,4 procent, en ökning med 3,6 procentenheter.

Soliditet (procent)

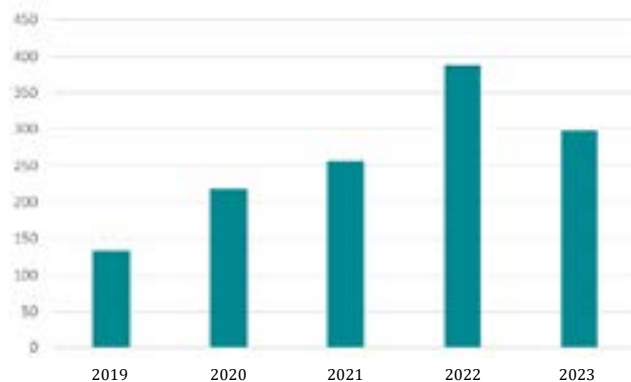

Likviditeten

Kommunen har genom att redovisa goda ekonomiska resultat och en relativt låg investeringsnivå de senaste åren byggt upp en god likviditet. År 2023 års relativt höga investeringsnivå och amortering av lån på 50 mkr har dock gjort att likviditeten (exklusive placeringar för pensionsändamål) minskat med 88,4 mkr till 299,1 mkr vid årsskiftet.

Likviditeten

(mkr)

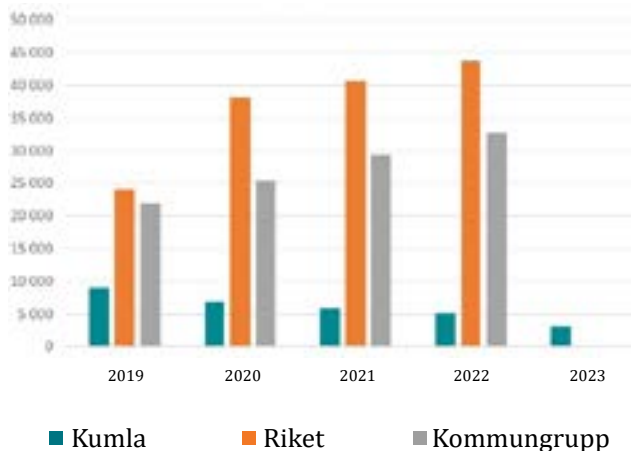

Långfristiga skulder

Totalt hade kommunen långfristiga skulder på 68,3 mkr vid utgången av 2023. Kommunen har inga lån i kreditinstitut. Skulderna avser huvudsakligen anslutningsavgifter och investeringsbidrag som periodiseras över avskrivningstiden. Skulderna utslaget per invånare är låga jämfört med genomsnittet för andra kommuner.

Långfristiga skulder

(kr/invånare)

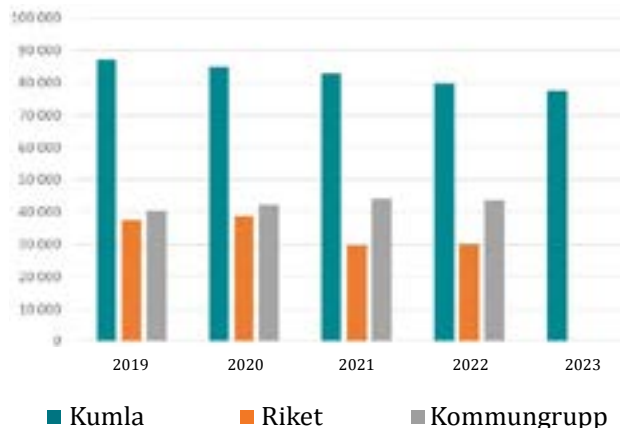

Borgensåtaganden

Kommunen går i borgen för lån som kommunens hel- och delägda bolag tar upp. Kommunen har också ett mindre åtagande för lån i Folkets hus. Kommunens borgensåtaganden uppgick vid årets slut till 1 760 mkr (drygt 1,8 miljarder). För sjätte året i följd minskade åtagandena och är nu nästan 400 mkr lägre än 2017. Trots minskningen är åtagandena höga jämfört med andra kommuner.

Borgensåtaganden

(kr/invånare)

Ju högre borgensåtaganden, desto mer utsatt är kommunen för ekonomiska risker på grund av förändringar i omvärlden som kan påverka bolagens ekonomi. Några risker som bolagen är utsatta för är ränterisker, risker för kreditförluster till följd av uteblivna hyresintäkter samt risker för fastighets-skador. Dessa risker hanterar bolagen genom att ha en nära och fortlöpande kontakt med större hyresgäster (en stor del av fastigheterna i Kumla Fastigheter AB har Kumla kommun eller andra offentligt finansierade organisationer som hyresgäst), systematisk kreditbedömning samt fullvärdesförsäkring av fastighetsbeståndet.

Kommunens helägda bolag låter regelbundet en utomstående aktör marknadsvärdera fastighetsbeståndet. Det bedömda marknadsvärdet för bolagens hela bestånd överstiger väsentligt det bokförda värdet.

Borgensåtaganden					
<i>Belopp i mkr</i>	2023	2022	2021	2020	2019
Kumla Bostäder AB	1 230,0	1 220,0	1 220,0	1 150,0	1 150,0
Kumla Fastigheter AB	375,0	425,0	465,0	550,0	586,7
Kumbro Utveckling AB	11,2	11,2	11,2	13,4	13,4
KumbroStadsnät AB	42,0	42,0	42,0	42,0	42,0
Kumbro Vind AB	51,6	55,2	58,8	62,4	66,0
Biogasbolaget i Mellansverige AB	13,0	10,7	14,6	16,2	17,8
Scantec AB	9,7	9,7	10,0	10,0	10,0
Vätternvatten AB	15,1	7,8	0,0	0,0	0,0
Folkets Hus	12,4	12,8	13,0	13,3	13,6
Summa	1 760,0	1 794,4	1 834,6	1 857,3	1 899,5

Sammanställd redovisning

Resultat

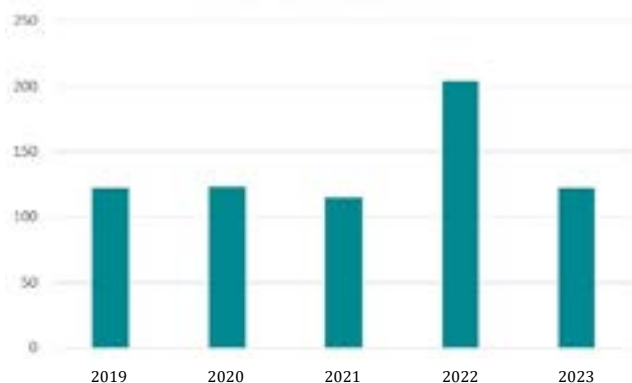
I den sammanställda redovisningen ingår bolagen i tabellen nedan. Det samlade resultatet uppgick till 122,5 mkr. Det är sämre än resultatet 2022 (204,1 mkr).

Kommentar till koncernens justeringar

Koncernjusteringarna består bland annat av köp och försäljning av varor och tjänster samt reavinster och bidrag till/från bolagen.

Företag	Ägarandel %	Resultat
Kumla kommun	-	95,6
Kumla Bostäder AB	100	0,8
Kumla Fastigheter AB	100	19,9
Scantec AB	50	0,5
KumBro Utveckling AB med dotterbolagen:	20	1,6
- KumBro Vind AB	20	2,1
- KumBro Stadsnät AB	20	3,3
Nerikes Brandkår	11,20	-4,7
Resultat	-	119,1
Koncernens justeringar	-	3,4
Årets resultat	-	122,5

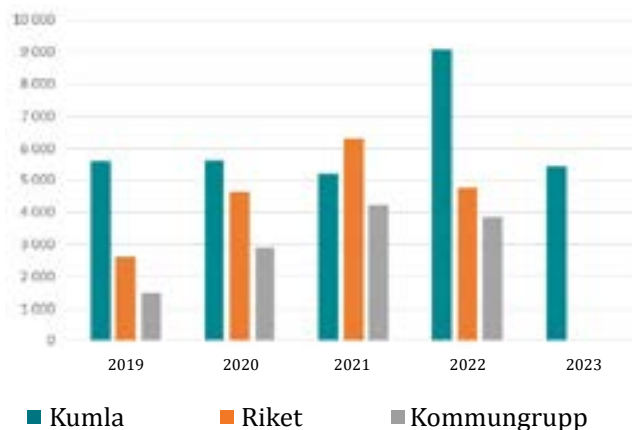
Årets resultat (mkr)

Koncernen har redovisat mycket goda ekonomiska resultat de senaste fem åren. Det är framför allt kommunens resultat som bidragit till det.

Även jämfört med resultatet i övriga koncerner i landets kommuner står sig Kumla väl. Det syns i nedanstående diagram där resultatet har fördelats per invånare.

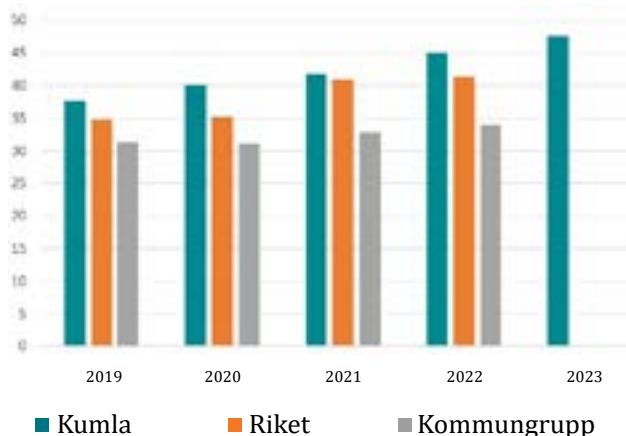
Resultat kr/invånare

Soliditet

Koncernens soliditet har ökat kraftigt under en femårsperiod och vid utgången av 2023 uppgick soliditeten till 46,6 procent. Det är 9,9 procentenheter högre än för fem år sedan. Skälet är främst koncernens goda resultat och amortering på lånen. Om man inräknar kommunens pensionsskuld som redovisas som en ansvarsförbindelse, var soliditeten 40,6 procent

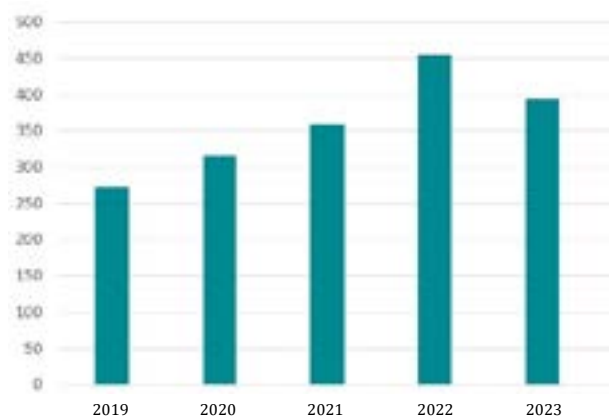
Soliditet (procent)

Likviditet

Koncernens likviditet var sämre än för ett år sedan och var vid årsskiftet 394,8 mkr (exklusive kortfristiga placeringar på 78,1 mkr). Försämringen beror på en hög investeringsnivå samt amortering av lån.

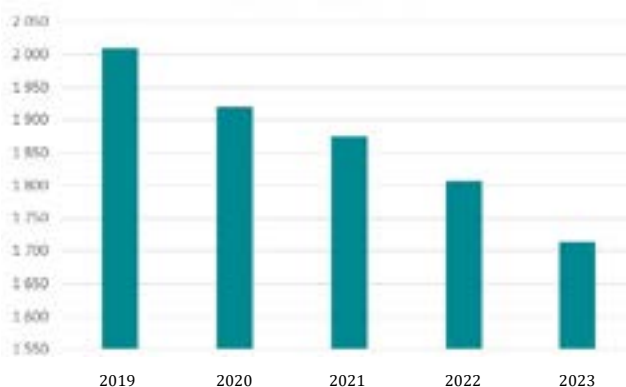
Likviditet (mkr)

Skulder

Koncernens skulder i kreditinstitut var vid årsskiftet 1 714 mkr. Skulderna har minskat och är 297 mkr lägre idag än för fem år sedan. Koncernens goda resultat samt försäljning av fastigheter har gjort det möjligt att amortera på lån.

Skulder i kreditinstitut (mkr)

Balanskravsresultat

Kommunallagens balanskrav föreskriver att intäkterna ska vara större än kostnaderna. Om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna, ska det negativa resultatet återställas under de närmast följande tre åren. Balanskravet omfattar endast kommunen, inte den kommunala koncernen.

Huvudprincipen vid avstämning av balanskravet är att intäkterna ska överstiga kostnaderna och att realisationsvinster från anläggningstillgångar inte ska

inräknas i intäkterna då avstämningen görs. Återföring ska också ske av realiserade vinster och förluster i värdepapper.

Efter dessa justeringar redovisas ett resultat efter balanskravsjusteringar. Årets balanskravsresultat uppgår till 91,8 mkr (187,7 mkr), vilket visar att kommunen uppfyller kravet på en ekonomi i balans. Det finns inte heller något tidigare underskott att återställa från tidigare år.

Avstämning mot balanskravet

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Årets resultat enligt resultaträkning	95 651	185 590	125 110
Reducering av samtliga realisationsvinster	-2 105	-6 868	-7 758
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-1 932	-1 226	-9 161
Återföring av realiserade vinster och förluster i värdepapper	203	10 166	830
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	91 817	187 662	109 021
Medel till resultatutjämningsreserv*	-	-	-
Medel från resultatutjämningsreserv	-	-	-
Årets balanskravsresultat efter avsättning till resultatutjämningsreserv	91 817	187 662	109 021

*Resultatutjämningsreserv (RUR) = där kommunen kan reservera delar av överskott för att jämna ut intäkter under skiftande konjunkturer. Kommunfullmäktige i Kumla har inte beslutat om någon avsättning till resultatutjämningsreserv.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunens omkring 2 200 medarbetare arbetar dagligen på olika sätt med att leverera välfärd till Kumlas invånare. För att kunna göra det är det viktigt att Kumla kommun är en attraktiv arbetsgivare för att kunna trygga personal- och kompetensförsörjningen nu och framåt. Det här avsnittet beskriver kommunens personalförhållanden och arbetet med att vara liite bättre inom området medarbetare.

Anställda

Den 1 november 2023 hade Kumla kommun 2 166 anställda medarbetare med månadslön, varav 79 procent kvinnor och 22 procent män. Antalet månadsanställda var samma som föregående år. Antalet tillsvidareanställda var den 1 november 1 840 personer vilket var en ökning med 64 personer jämfört med föregående år. Den största ökningen har

skett inom socialförvaltningen med 32 personer och inom förvaltning för livslångt lärande med 21 personer. Ökningen av antalet tillsvidareanställda beror till viss del på att det under året uppstått ett behov i verksamheterna som lett till en ökad grundbemanning inom de båda förvaltningarna samt på att en del tidsbegränsade anställningar övergått till tillsvidareanställning.

Antal månadsanställda	Kvinnor	Män	Totalt 2023	Totalt 2022	Årsarbetare 2023	Årsarbetare 2022
Kommunledningsförvaltning ¹	89	39	128	127	124	124
Löneförvaltning	17	2	19	19	19	19
Samhällsbyggnadsförvaltning	155	86	241	243	238	240
Kultur- och fritidsförvaltning	55	37	92	88	74	86
Förvaltning för livslångt lärande	763	181	944	947	935	931
Socialförvaltning	622	120	742	742	718	713
Totalt	1 701	465	2 166	2 166	2 108	2 113
Andel i %	78,5%	21,5%				

¹Inkluderar även Sydnärkes överförmyndarnämnd, gäller alla tabeller under väsentliga personalförhållanden.

Snittålder

De anställdas genomsnittsålder var vid mättillfället 44 år totalt, och är ganska exakt densamma bland kvinnor och män (44 respektive 43 år). Föregående år var snittåldern 43 år totalt, varav 44 för kvinnor och 42 år för män. Löneförvaltningen har den högsta genomsnittsåldern, 53 år.

Sysselsättningsgrad för månadsanställda

Ett av uppföljningsmått för det strategiska målområdet medarbetare är att andelen heltidsarbetande ska öka. Vid mättillfället hade 90,4 procent av alla månadsavlönade medarbetare en heltidsanställning vilket var en ökning med 1,1 procentenhet sedan föregående år. Andelen män som är anställda på heltid var 94,4 procent medan andelen kvinnor var 89,3 procent. Det är liten minskning för männen och en ökning för kvinnorna jämfört med föregående år där motsvarande siffror var 94,9 procent bland män och 87,7 procent bland kvinnor.

De senaste åren har kommunen arbetat för att öka andelen heltidsarbetande och det har gett resultat, främst inom socialförvaltningen. De närmaste åren utökas arbetet till fler förvaltningar vilket bör leda till en fortsatt ökning av andelen heltidsarbetande på kommunövergripande nivå.

Medarbetarundersökning

I slutet av året genomförde kommunen sin medarbetarundersökning som en webbenkät. Undersökningens frågor kan delas in i tre delar:

- Nio frågor om motivation, ledarskap och styrning, som tillsammans utgör ett index som kallas för hållbart medarbetarengagemang (HME). HME är framtaget av SKR, Sveriges Kommuner och Regioner. HME mäter medarbetarnas engagemang i verksamheten, chefernas förmåga att tillvarata och öka engagemanget samt styrningen av organisationen.
- Sju frågor handlade om arbetsmiljö och likabehandling.
- Avslutningsvis ställdes två frågor om Kumla kommun som arbetsgivare.

Anställda inom socialförvaltningen som jobbar med vård i direkt kontakt med medborgare fick ytterligare 11 frågor. De handlade om hållbart säkerhetsengagemang (HSE) och är liksom HME framtagna av SKR. Alla chefer fick åtta extra frågor kopplade till uppdraget som chef.

I början av 2024 fick kommunen resultatet av undersökningen, som innebar en ökning av HME-värdet till 82 jämfört med 2021 då värdet var 79. Alla områden (motivation, ledarskap och styrning) har förbättrats, främst området ledarskap. Återkoppling och analys av resultatet sker på enheterna under våren 2024.

Antal heltidsanställda och heltidsarbetande i Kumla kommun 2023

	Heltid	Deltid	Totalt	Andel heltidsanställda, %	Antal part. ledigheter ej lagstadgade	Andel heltidsarbetande
Kommunledningsförvaltning	121	7	128	94,5%	0	94,5 %
Löneförvaltning	18	1	19	94,7%	1	89,5 %
Samhällsbyggnadsförvaltning	232	9	241	96,3%	3	95,0 %
Kultur- och fritidsförvaltning	86	6	92	93,5%	2	91,3 %
Förvaltning för livslångt lärande	862	82	944	91,3%	39	87,2 %
Socialförvaltning	638	104	742	86,0%	11	84,5 %
Totalt	1 957	209	2 166	90,4 %	56	87,8 %

²Andelen heltidsanställda där lagstadgade partiella ledigheter räknats bort. Kommunen är restriktiv med att bevilja icke lagstadgade partiella ledigheter.

Sjukfrånvaro

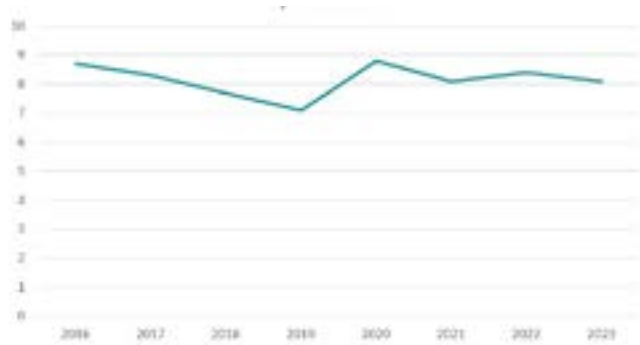
2023 slutade sjuktalet på 8,1 procent, vilket var en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2022 som slutade på 8,4 procent.

Att minska sjukfrånvaron har länge varit en prioriterad fråga. Genom ett långsiktigt och systematiskt arbete med utbildningsinsatser och förtydligande av rutiner minskade sjuktalet successivt fram till 2020

då pandemin bröt ut. 2021 minskade sjuktalet trots pågående pandemi, vilket troligtvis berodde på de stora vaccinationsinsatserna. 2022 ökade sjuktalet med 0,3 procentenheter då året inleddes med att många medarbetare åter drabbades av covid. 2023 var sjuktalet åter på samma nivå som 2021. Nu fortsätter arbetet med att minska sjukfrånvaron.

Sjukfrånvaro % av arbetstiden	2023	2022	>60 dagar	Kvinnor	Män	Åldersintervall		
						<29	30-49	>50
Kommunledningsförvaltning	6,16	7,50	31,09	6,07	6,31	2,69	8,17	4,60
Löneförvaltning	7,45	3,30	45,99	8,22	0,96	0	6,02	8,02
Samhällsbyggnadsförvaltning	6,77	6,00	27,34	8,13	4,31	8,98	6,31	6,90
Kultur- och fritidsförvaltning	6,62	8,10	32,63	7,45	5,53	7,01	5,45	7,86
Förvaltning för livslångt lärande	7,56	7,50	33,11	8,02	5,47	6,02	7,97	7,48
Socialförvaltning	9,78	10,50	38,32	10,20	7,89	8,56	8,70	11,69
Totalt	8,12	8,40	34,70	8,72	6,06	7,27	7,94	8,65

Sjukfrånvaro över tid i Kumla kommun, totalt (procent)

Sjuklönekostnaderna ökade med 13 procent 2022 jämfört med 2021. 2023 var sjuktalet detsamma som 2021, trots det sjönk sjuklönekostnaderna endast med 0,3 procent jämfört med 2022. Orsaken är att andelen sjukskrivna som varit sjuka mer än 60 dagar ökade från 29,7 procent 2022 till 34,7 procent 2023. Eftersom kostnaderna är som högst dag 2-14 i en sjukskrivning blir kostnaderna lägre då andelen långa sjukskrivningar ökar.

Sjuklönekostnader			
tkr	2023	2022	2021
Totalt	45 692	45 835	40 547
Skillnad i %	-0,3	13	-12

Lönebildning

Kumla kommun har i flera år arbetat målmedvetet med den lokala lönebildningen, lönen som ett styrmedel i verksamheten samt att tydliggöra kopplingen till måluppfyllelse. Sedan 2017 arbetar kommunen enligt handlingsplanen för lönestrategiska frågor som syftar till att göra lönepolitiken känd såväl inom som utanför organisationen. Målet med den lönestrategiska planen är att kunna behålla, rekrytera och utveckla medarbetarna för att ha en hög kvalitet på verksamheterna. De utvecklingsområden planen fokuserar på är förståelsen för individuell lön, ökad lönespridning, önskad lönestruktur och att mål- och medelprocessen är kopplad till löneöversynen.

Löneöversynen 2023 genomfördes enligt dialogmodellen chef–medarbetare för alla fackliga organisationer. Alla förvaltningar har tillämpat förhållningssättet ”hela lönen” som handlar om att hela medarbetarens lön i förhållande till prestation är i fokus istället för lönepåslaget i förhållande till prestation. Detta förhållningssätt möjliggör för kommunen som arbetsgivare att på ett tydligare sätt arbeta med den önskade lönebildningen och använda lönen som ett styrmedel. Över tid ska det även påverka lönespridningen så att de medarbetare som presterar bäst också är de som tjänar bäst. Under året har en partsgemensam analys av löneläget gjorts samt diskussion om lönebildning i olika chefsgrupperingar. Vissa satsningar på specifika grupper gjordes i samband med årets löneöversyn, bland annat på forskollärare, kockar och nämnd- och utredningssekreterare.

Resultatet av löneöversynen 2023 för månadsavlönad personal blev 3,9 procent. Kommunals resultat blev totalt 4,6 procent i och med den siffergaranti som finns i kollektivavtalet.

Personal- och kompetensförsörjning

En av de största utmaningarna framöver är kompetensförsörjning, det vill säga att säkerställa att Kumla kommun har kompetensen för att nå verksamheternas mål på både kort och lång sikt. 2023 har kommunen reviderat sin strategiska handlingsplan för kompetensförsörjning med syfte att göra kompetensförsörjning till en naturlig del av verksamheten och till ett prioriterat område i verksamhetsplaneringen. I Kumla kommun utgår arbetet med kompetensförsörjning från nio strategier:

- Stöd medarbetarens utveckling
- Stärkt ledarskap

- Rekrytera bredare
- Utnyttja tekniken smart
- Använd kompetens rätt
- Söka nya samarbeten
- Prioritera arbetsmiljöarbetet
- Öka heltidsarbetet
- Förläng arbetslivet

Målet för alla strategier är att säkerställa kompetensen på kort och lång sikt och minska kommande rekryteringsbehov inom Kumla kommun. Hösten 2023 genomfördes en workshop med kommunens ledningsgrupp baserat på kompetensförsörjningsstrategierna. För att utveckla arbetet med kompetensförsörjningen denna workshop att genomföras årligen. En faktor i strategin ”stöd medarbetarens utveckling” handlar om att identifiera kompetensutvecklingsbehov och stärka medarbetarnas möjlighet till fortsatt utveckling. Därför är det positivt att medarbetarundersökningen för 2023 pekar på en förbättring. Enligt undersökningen har andelen som pratat om kompetensutveckling på sitt utvecklingsamtal ökat till 76 procent jämfört med förra mätningen 2021 då 71 procent uppgav att de pratat om kompetensutveckling.

Kompetens- och omställningsavtalet KOM-KR

Förebyggande insatser

Kompetens- och omställningsavtalet, KOM-KR, är ett avtal med syfte att möta arbetsgivarens, sektorns och arbetsmarknadens kompetensförsörjningsbehov genom insatser som främjar livslångt lärande och stärker arbetstagarens ställning på arbetsmarknaden. Avtalet omfattar ett flertal olika insatser och medel att söka, både för arbetsgivare och medarbetare.

Förebyggande insatser³ kallas den del av avtalet som innebär att kommunen kan söka medel för insatser som hjälper kommunen att ställa om för att möta framtidens kompetensbehov och samtidigt öka medarbetarnas anställningstrygghet. Kommunen sökte och fick medel för dessa insatser: Grundutbildning projektledning – Styra och stödja projekt, Digital kunskap/sociala medier, Skylift och motorsåg C, Utbildning i sprinklersystem, SRY-utbildning, Validering av barnskötare samt våldsförebyggande metoder i skolan.

Insatserna ska följas upp och utvärderas våren 2024. Därefter ska kommunen ta fram nya förslag på insatser inför nästa ansökningsperiod som sträcker sig från och med 1 januari 2024 till och med 31 oktober 2026.

³Förebyggande insatser och övriga omställningsinsatser via avtalet finansieras genom att kommunen årligen faktureras en premie av Omställningsfonden.

Ledarförsörjning

Ledarutveckling

Under våren avslutades omgång fyra av utbildningen "Framtida ledare" som syftar till att identifiera och utveckla medarbetare inom Kumla kommun som är intresserade av att åta sig ett chefsuppdrag. Utbildningen ger en introduktion till vad det innebär att vara chef i Kumla kommun och bygger på kommunens ledarplattform. Tio medarbetare deltog i programmet, varav tre har gått vidare till chefsuppdrag inom kommunen.

Det centrala introduktionsprogrammet för chefer fortsatte 2023. Under våren avslutades den andra omgången och den tredje startade under hösten. Programmet innehåller delar som arbetargivarrollen och ekonomi kopplat till det formella chefskapet och delar som grupper utveckling och svåra samtal kopplat till det personliga ledarskapet. Under de olika utbildningstillfällena deltog i snitt tio chefer per tillfälle.

Sedan 2014 har kommunen erbjudit första linjens chefer att delta i ett öppet ledarskapsprogram. Fyra av cheferna deltog 2023.

Ledarrekrytering

Under 2023 har kommunen rekryterat 22 nya chefer till verksamheterna varav de flesta var ersättningsrekryteringar. Förvaltningen för livslångt lärande och socialförvaltningen har anställt flest nya chefer med sex respektive nio rekryteringar. De nya cheferna har varit såväl interna som externa kandidater.

Likabehandling

Kumla kommun arbetar systematiskt med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen. Syftet är att förebygga diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder. Syftet med uppföljningen är dels att utvärdera föregående års arbete med likabehandlingsfrågor, dels att undersöka om det finns risker för diskriminering som kommunen behöver åtgärda. Den kommunövergripande årliga uppföljningen görs genom en sammanställning av alla underliggande enheters uppföljningar.

Under 2022 har ett arbete pågått inom området "tillgänglig arbetsplats" för att tydliggöra kommunens ställningstagande kring användandet av parfymerade produkter och andra starka dofter och öka medvetenheten om hur det påverkar medarbetares likvärdiga förutsättningar att vistas och må bra på arbetsplatsen. Numera finns en sida på intranätet som tydliggör hur Kumla ska vara en tillgänglig arbets-

plats. Miljön ska anpassas för att fungera för individers skilda förutsättningar i fysiskt, psykiskt och kognitivt avseende. Arbetsplatsen behöver därför utformas på ett sätt som fungerar för medarbetare med exempelvis allergi eller nedsatt syn-, hörsel-, rörelse- och orienteringsförmåga.

Jämställdhet

Av Kumla kommuns anställda var 78,6 procent kvinnor och 21,4 procent män 2023. Det finns 24 av 109 kategoriserade yrken där könsfördelningen är jämn (60/40). I 77 av 109 yrken arbetar såväl kvinnor som män. Kommunen gör regelbundet en lönekartläggning för att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika eller likvärdigt arbete. Enligt årets arbetsvärdering och lönekartläggning är kvinnors lön 101,1 procent i förhållande till mäns lön. Det var samma nivå som förra året och andra gången som kvinnors lön var högre än mäns.

Arbetsmiljö och hälsa

Systematiskt arbetsmiljöarbete

I början av 2023 gjorde kommunen den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet för 2022. Uppföljningen visade att mycket i det systematiska arbetsmiljöarbetet i kommunen fungerar bra.

Alla förvaltningar uppger att de har kännedom om kommunens rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet och beskriver också hur det faktiskt sker i samverkan med skyddsombud och medarbetare. Alla förvaltningar beskriver att fördelningen av arbetsmiljöuppgifter fungerar och att chefer och skyddsombud har den arbetsmiljöutbildning som behövs. Riskbedömningar, åtgärder och uppföljningar beskrivs också fungera bra. Det som behöver säkerställas är att det finns mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön på alla förvaltningar. De riskområden som uppmärksammades i uppföljningen och fördes in i en handlingsplan var att sjukfrånvaron behöver sänkas, att skyddsombud inte alltid involveras i samband med arbetsskador och tillbud, att några förvaltningar saknar mål för det organisatoriska och sociala arbetsmiljöarbetet och att det finns behov av löpande kunskapspåfyllning inom arbetsmiljö.

Arbetsmiljöutbildning

Den grundläggande arbetsmiljöutbildning som chefer och skyddsombud erbjuds, "Den goda arbetsplatsen" är ett samarbete mellan Region Örebro län, Regionhälsan samt kommunerna Örebro, Kumla, Hallsberg, Laxå, Lindesberg, Ljusnarsberg, Lekeberg och Nora. Under 2023 genomfördes 12 omgångar av utbildningen varav två var digitala. Totalt deltog 17 chefer och 9 skyddsombud från Kumla kommun.

Förväntad utveckling

Det globala konjunkturläget kan påverka även kommunens lokala näringsliv, vilket kan sätta press på kommunorganisationen och hämma samhällets utveckling. Det finns en oro för konkurser och varsel, och som en reaktion på all den kompetens som tappades till andra branscher under pandemin väljer nu många företag istället att behålla personal trots brist på arbetsuppgifter, och bära lönekostnaderna i hopp om att situationen vänder.

Byggande och bostäder

En annan, mer förutsägbar utmaning är tillgången till mark för etableringar, där det kommer att finnas ett stort behov om näringslivet ska kunna växa. En stor del av kommunens mark är inom en överskådlig framtid planlagd och reserverad för olika projekt. Det är viktigt att kommunen även framöver både äger egen mark och hittar strategier för samarbete med privata markägare för framtida byggnationer och etableringar. Kumla kommun arbetar för fortsatt tillväxt och då behövs fler bostäder. Tillsammans med andra aktörer kommer Kumla Bostäder AB bygga 85 nya hyreslägenheter under en tvåårsperiod varav Kumla Bostäder står för 32. Utöver dessa finns framskridna planer på fler bostäder i Kumla, som i dagsläget pausats på grund av marknadsläget. Kumla Fastigheter AB fortsätter kommande år med en fördjupad förorenings- och riskutredning för Kajan 5 (Multekhuset) för att detaljplanearbetet ska kunna fortsätta.

Krisberedskap och klimatförändringar

På ett nationellt plan är ansvar och andra saker otydliga vad gäller kris och beredskap och civilt försvar, vilket kan vara en risk om kommunerna behöver agera i stor skala vid en allvarlig kris.

Kunskapen och beredskapen för hur klimatförändringar kan drabba kommunen behöver öka, vilket kräver investeringar i klimatanpassningsåtgärder. Klimatförändringarna kan också leda till ökade behov av gräsklippning och ogräsrensning som kommer att pågå under en allt längre del av året. Det innebär i sin tur senare lövfällning och att säsongen successivt

förlängs. Förändringarna innebär på sikt att verksamheterna behöver anpassa sig till dessa nya förutsättningar. En annan konsekvens av det förändrade klimatet är fler invasiva arter som etablerar sig, vilket innebär högre kostnader för bekämpning. Den nyligen antagna naturvårdsplanen är ett steg i att möta dessa utmaningar tillsammans med andra aktörer. Fokus kommande år blir därför att införa arbetet i praktiken. KumBro Vinds största utmaning och möjlighet är väder och vind. Det senaste årets snabba prisvariationer på elmarknaden kan även innebära nya och förändrade regler.

Förändringar inom avfall och miljö

Förändringarna inom avfallsområdet med fastighetsnära insamling påverkar hela kommunens avfallsystem. Det väntas bidra till ökad utsortering av förpackningar men ställer samtidigt nya krav på kommunens avfallshantering.

Från och med 2024 gäller nya EU-direktiv för energibesparing, och det krävs styrning av kommunens fastigheter för att leva upp till kraven. De gällande avloppsdirektiven håller på att ses över på EU-nivå och ett reviderat direktiv kan innebära nya krav på rening utifrån andra parametrar än idag.

Den nya modellen för riskklassning av livsmedelsverksamheter och efterhandsdebitering av kontrollavgifter kommer också att påverka verksamheten. Andra kommuner har sett en minskning av intäkterna från livsmedelskontrollen med 20–40 procent. Kumlas bedömning är att intäkterna kommer att minska med runt 25 procent.

Samhällsbyggnadsnämnden räknar också med att påverkas av den nationella miljöbalksstrategin som har ett ökat fokus på avfall och transporter, vilket gör att förvaltningen kan behöva omprioritera och omfördela resurser. Också arbetet med förorenad mark kan ta en hel del tid i anspråk framöver.

Digitalisering och samverkan

Under 2024 provar överförmyndarnämnden ett nytt digitalt utbildningskoncept. Syftet är att öka måluppfyllelsen när det gäller att få fler ställföreträdare att delta i de fördjupningsutbildningar som nämnden erbjuder.

När det gäller systemförvaltning för lönenämnden går utvecklingen mot att integrationer skapas utan manuellt arbete. För att kunna nå effektivitetsvinster av den digitala utvecklingen krävs en harmonisering av medlemskommunernas löneprocesser så att de blir enhetliga.

Biblioteket planerar att gå med i Bergslagsbibblan, som är ett samarbete mellan länets bibliotek med syfte att ge en bättre och mer likvärdig bibliotekservice i hela länet. Samverkan blir här ett prioriterat område för att förbättra kommunens måluppfyllelse och resultat.

Underhåll av fastigheter, gator och vägar

Kommunen har en underhållsskuld när det gäller fastigheter, gator och vägar. Både underhållstakten och investeringarna behöver öka rejält kommande år. Kopplat till detta behöver kommunen göra en prioritering mellan de olika fastigheterna vilket är utmanande i och med att underhållsskulden är stor hos de flesta fastigheter. Underhållet hänger också ihop med det långsiktiga lokalbehovet för kommunens verksamheter, så att investeringar sker på rätt plats och i rätt tid för att gynna kommunens långsiktiga utveckling.

Även för VA-ledningsnätet finns en underhållsskuld. Det är därför mycket viktigt att öka underhållstakten och investeringarna framöver. Taxor för både VA och avfall behöver täcka både generella kostnadsökningar och ökade kapitalkostnader till följd av flera större nödvändiga investeringar i verksamheterna. Förvaltningen kommer med stor sannolikhet att behöva föreslå taxeökningar som är större än indexuppräknings.

Lokalbehov i förskolan och skolan

Enligt befolkningsprognosen minskar antalet yngre barn de närmaste åren vilket påverkar förskolan. Eftersom verksamheten budgeteras utifrån antal barn, innebär det lägre budget för många enheter. Det leder i sin tur till att förskolorna inte kan behålla dagens personaltäthet. Förskolorna har idag större barngrupper än vad Skolverket rekommenderar. En minskning av antalet barn i förskoleåldern kan, om budgeten tillåter, ge förvaltningen möjlighet att satsa på mindre barngrupper, på tillräcklig yta, med högre personaltäthet. Det skulle göra barnen bättre rustade för skolan och med stor sannolikhet även innebära både minskad sjukfrånvaro och bättre möjligheter att rekrytera personal.

Ändamålsenliga lokaler är en utmaning inom både förskola och skola, med för få rum och klassrum. Det är också stor brist på mindre rum att använda för att dela upp klassen, för grupparbeten och enskild undervisning. Bristen på ändamålsenliga lokaler påverkar barnens och elevernas möjligheter till en god utbildning. Den påverkar även arbetsmiljön och attraktiviteten för Kumla kommun som arbetsgivare. Förvaltningen behöver kartlägga verksamheternas lokaler för att analysera behoven framöver. Samtidigt är de ekonomiska aspekterna av lokalfrågan viktiga. Fler lokaler men mindre barn- och elevgrupper kan minska bärigheten för olika enheter om ersättningen per barn/elev kvarstår.

Ökade vårdbehov och ny socialtjänstlag

Liksom i hela landet går utvecklingen mot att de personer som omhändertas inom socialtjänsten och den kommunala primärvården har alltmer omfattande och komplexa vårdbehov. Det gäller inom såväl psykiatri och missbruk som fysiska omvårdnadsbehov. Denna trend väntar fortsätta i takt med en ökad andel äldre i befolkningen, ökade vårdbehov, kortare vårdtider på sjukhusen samt att det skett en stor teknisk utveckling inom området. Nationellt pågår också omställningen till så kallad "Nära vård" som innebär att vården ska bli mer tillgänglig och hälsofrämjande. Utvecklingen att allt fler vårdas i sina hem väntas fortsätta och ställa högre krav på verksamheterna och på hälso- och sjukvårdskompetensen inom socialförvaltningen, där kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna och ett prioriterat område.

Under 2024 ska regeringen presentera en ny socialtjänstlag. Avsikten med den nya lagen är att socialtjänsten ska bli mer kunskapsbaserad och driva ett mer omfattande arbete med fokus på långsiktighet, förebyggande arbete och tidiga insatser. Det nya uppdraget är mer resurskrävande än dagens uppdrag. Regeringen har också nyligen lagt en proposition för att stärka rättigheterna för barn och vuxna i skyddat boende. Förslaget väntas träda i kraft den 1 april och innefattar en ny lag om placering av barn i skyddat boende samt en utökning av målgruppen, vilket kan komma att påverka verksamheten i stor utsträckning.

Arbetslösheten väntas öka 2024 vilket sannolikt innebär ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Socialförvaltningen har ett väl inarbetat samarbete med bland annat AMI och Arbetsförmedlingen och tillsammans med dem fortsätter det intensiva arbetet för att medborgarna ska ha egen försörjning i så hög utsträckning som möjligt.

Räkenskaperna

Resultaträkning

Belopp i tkr	Noter 2023	Koncernen		Kommunen	
		Bokslut 2023	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Verksamhetens intäkter	Not 3, 10	701 223	704 701	391 333	436 676
Verksamhetens kostnader	Not 4	-1 982 952	-1 823 826	-1 835 271	-1 698 596
Avskrivningar	Not 5	-166 168	-160 204	-71 916	-66 607
Verksamhetens nettokostnader		-1 447 897	-1 279 329	-1 515 854	-1 328 527
Skatteintäkter	Not 6	1 137 454	1 085 148	1 137 454	1 085 147
Generella statsbidrag och utjämning	Not 7	453 407	421 679	453 407	421 679
Verksamhetens resultat		142 964	227 497	75 007	178 300
Finansiella intäkter	Not 8	22 739	11 508	28 204	15 634
Finansiella kostnader	Not 9, 10	-43 192	-34 884	-7 560	-8 343
Resultat efter finansiella poster		122 511	204 121	95 651	185 590
Extraordinära intäkter		-	-	-	-
Extraordinära kostnader		-	-	-	-
Årets resultat (förändring av eget kapital)		122 511	204 121	95 651	185 590

Balansräkning

Belopp i tkr	Noter 2023	Koncernen		Kommunen	
		Bokslut 2023	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>					
Förvärvade immateriella anläggningstillgångar	Not 11	2 347	1 478	2 347	1 478
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 12	3 199 184	3 161 937	1 309 849	1 299 495
Maskiner och inventarier	Not 13	128 986	104 031	106 759	80 760
Pågående arbete	Not 14	179 276	116 311	155 549	63 342
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
Långfristiga fordringar	Not 15	16 607	28 533	3 200	3 600
Aktier, andelar med mera	Not 15	43 272	54 964	40 494	38 389
Summa anläggningstillgångar		3 569 671	3 467 255	1 618 198	1 487 064
Omsättningstillgångar					
Förråd	Not 16	15 668	10 390	15 328	10 201
Kortfristiga fordringar	Not 17	212 378	222 716	166 895	181 820
Kortfristiga placeringar	Not 18	78 072	85 082	73 404	80 465
Kassa och bank	Not 19	394 801	454 795	299 148	387 547
Summa omsättningstillgångar		700 918	772 982	554 775	660 033
Summa tillgångar		4 270 589	4 240 237	2 172 973	2 147 097
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	Not 20	2 036 561	1 911 629	1 811 921	1 716 270
- därav årets resultat		122 511	204 121	95 651	185 590
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner	Not 21	63 820	60 680	52 480	49 890
Avsättningar för skatteskuld obeskattade reserver		49 189	41 423		
Övriga avsättningar	Not 22	448	400		
Summa avsättningar		113 456	102 504	52 480	49 890
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 23	1 793 102	1 884 061	68 326	116 697
Kortfristiga skulder	Not 24	327 470	342 044	240 246	264 240
Summa skulder		2 120 572	2 226 105	308 572	380 937
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		4 270 589	4 240 237	2 172 973	2 147 097
Soliditet		47,7%	45,1%	83,4%	79,9%
Soliditet (inkl pensionsåtagande <1998)		40,6%	37,9%	69,4%	65,8%
Ställda panter och ansvarsförbindelser					
Pensionsåtagande före år 1998	Not 25	304 253	303 582	304 253	303 582
Ställda panter		4 850	4 743	-	-
Borgensåtagande	Not 26	12 410	12 750	1 760 067	1 794 413

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr	Noter 2023	Koncernen		Kommunen	
		Bokslut 2023	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		122 511	204 121	95 651	185 590
Justering, avskrivningar		166 168	160 204	71 916	66 607
Just. för övriga ej likviditetspåverkande poster	Not 28	21 067	-43 973	14 119	-54 313
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		309 746	320 353	181 686	197 884
Ökning(-), minskning(+) kortfristiga fordringar		10 338	-34 420	14 925	-26 266
Ökning(-), minskning(+) förråd		-5 278	-6 973	-5 127	-7 044
Ökning(+), minskning(-) kortfristiga skulder		-14 573	-7 108	-23 994	2 872
Medel från den löpande verksamheten		300 232	271 852	167 490	167 446
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-1 389	-168	-1 389	-168
Investering i materiella anläggningstillgångar		-309 744	-209 476	-218 994	-96 882
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		11 111	69 699	7 509	64 642
Investering i finansiella anläggningstillgångar	Not 29	-2 485	-2 308	-2 105	-7 003
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	Not 30	14 178	-	-	-
Medel från investeringsverksamheten		-288 328	-142 253	-214 979	-39 411
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån		-	-	-	-
Övrig ökning av långfristiga skulder		-	173	-	-
Övrig minskning av långfristiga skulder		-90 959	-51 823	-48 371	-12 881
Ökning av långfristiga fordringar		-	-	-	-
Minskning av långfristiga fordringar		12 051	2 200	400	400
Medel från finansieringsverksamheten		-78 908	-49 450	-47 971	-12 481
Årets kassaflöde					
Likvida medel vid årets början		539 877	459 728	468 012	352 458
Likvida medel vid årets slut		472 873	539 877	372 552	468 012
Förändring av likvida medel		-67 004	80 149	-95 460	115 554

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer utgivna av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Samma redovisningsprinciper har tillämpats som vid årsbokslutet 2022 med undantag av avsteg och ändrade redovisningsprinciper som redovisas nedan.

Kommunkoncernen och sammanställda räkenskaper

Kommunkoncernen består av följande koncernbolag:

Bolag	Ägarandel, %
Kumla Bostäder AB	100
Kumla Fastigheter AB	100
Scantec AB	50
KumBro Utveckling AB	20
KumBro Vind AB	20
KumBro Stadsnät AB	20
Nerikes Brandkår	11,2

Biogasbolaget AB, PeKum AB samt Vätternvatten AB ingår inte i de sammanställda räkenskaperna eftersom deras andel av kommunens omsättning och balansomslutning anses vara obetydlig. Drivbanken AB har under 2023 konsoliderats till Kumla Bostäder AB. PeKum AB ägs till 50 procent och deras omsättning/balansomslutning understiger 2 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Därmed har Kumla kommun valt att exkludera detta bolag från sin koncernsammanställning. Kumla Bostäder AB tar inte heller med detta bolag i sin koncernsammanställning då bolaget anses ha liten betydelse för verksamheten som helhet. Biogasbolaget har ett ägande under 20 procent och utesluts därav från koncernsammanställning. Vätternvatten AB kommer att tas med framöver då deras verksamhet är av betydelse men bolaget är fortfarande i projekteringsfas.

Anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar som anskaffats från och med år 2019 redovisas i en egen anläggningsgrupp. Före 2019 togs de upp som inventarier och de anläggningar som inte är färdigavskrivna ligger kvar i denna grupp. Immateriella anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärde minus avskrivning

och eventuell nedskrivning. Kommunen har inga egenutvecklade immateriella tillgångar. Förvärvade it-licenser skrivs av linjärt under avtalstiden, normalt mellan 3–5 år. Molntjänster fördelas som en förutbetalad kostnad och inga molntjänster har avtalats under 2023. Materiella anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Ränteutgifter aktiveras inte utan tas upp i resultaträkningen som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar som har betydande komponenter och med en väsentlig skillnad i nyttjandeperiod skrivs av separat. Tillgångarna skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Avskrivningarna beräknas på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde och påbörjas den 1:a i den månad aktivering sker. För byggprojekt påbörjas avskrivningar och räntebereknade månaden efter slutbesiktning. För fastigheter som förvärvats genom inköp och består av mark och byggnad rekommenderas att inköpsvärdet inklusive lagfartskostnaden fördelas på respektive del genom proportionering utifrån taxeringsvärde. Kommunen tillämpar normalt sett inte rekommenderad proportionering eftersom fastighetsvärdet vid denna typ av förvärv oftast är av underordnad betydelse och tillgången bokförs som mark. Vid förvärv av fastighet där markvärdet är av underordnad betydelse och saknas räknas markvärdet till 2 procent av total investering. Komponent-avskrivning tillämpas från och med 2022 även inom VA-verksamheten. För kommunens alla datorer samt för de datorer och läsplattor som används i kommunens skolor tillämpar kommunen regeln om bestämd mängd och fast värde. Det redovisade värdet för kommunens datorer uppgår till 9,2 mkr och för datorer inklusive läsplattor inom kommunens skolor uppgår värdet till 2,4 mkr. För tillgångar med ett bokfört värde som överstiger 160 500 kr (3 prisbasbelopp) och en nyttjandeperiod under 5 år görs en individuell bedömning av nyttjandeperioden, som därmed kan avvika från kommunens normala avskrivningstider. Nyttjandeperioden omprövas om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (till exempel verksamhetsförändringar, tekniskiften och organisationsförändringar). För tillgångar gör kommunen dock alltid en omprövning vid större reparations- och ombyggnadsåtgärder samt vid utbyte av större komponenter. Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker från tidigare fastställd avskrivningstid ändras avskrivningstiden alltid, om den bedöms vara kortare. Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 33, 40, 50, 60 och 80 år. På mark, konst samt pågående arbeten sker inga avskrivningar.

Finansiella anläggningstillgångar som kommunen innehar värderas till anskaffningsvärde minus eventuella nedskrivningar.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp de beräknas inbringa. Kundfakturor fakturerade efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret, har i huvudsak fordringsbokförts och belastat verksamhetsårets redovisning. Kundfakturor under 10 tkr periodiseras normalt inte. Placeringsmedel som kommunen innehar för att generera avkastning eller värdestegring värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde. Efter första redovisningstillfället värderas finansiella tillgångar som innehas för att generera avkastning eller värdestegring till verkligt värde. Förändring i tillgångarnas verkliga värde redovisas löpande i resultaträkningen. Obligationer och andra räntebärande värdepapper som kommunen har för avsikt att behålla fram till förfallodagen värderas till anskaffningsvärde. För obligationer sker justering av periodiserade under- eller övervärden. För placerade medel värderade till verkligt värde har kommunen använt börskursen per den 31 december 2023.

Tomter till försäljning värderas kollektivt per exploateringssteg där de totala utgifterna fördelas per tomt utifrån yta. I anskaffningsvärdet ingår mark, andel av projektering och direkta utgifter för åtgärder på tomtmarken.

Kommunen har påbörjat tillämpningen av RKR-R5. Alla leasingavtal har klassificerats som operationell leasing. Kommunen har antagit att alla externa hyreskontrakt tecknade före 2022 är operationella då möjligheten att ta fram verkligt värde anses för tidsödande. Hyresavtal med kortare tid än tre år anses vara korttidshyra och redovisas inte i not, detsamma gäller avtal med uppsägningstid inom tre månader. Där det är möjligt har variabla avgifter som el, värme, vatten, räknats av från hyreskostnaden. Vid tidpunkten för bokslutet 2023 har ingen beräkning av nuvärdet gjorts. Det innebär att det förmodligen finns avtal som ska klassificeras som finansiell leasing i de redovisade beloppen. Kommunen har inte heller beräknat hur mycket avvikelsen påverkar resultat och ställning. Lokalhyra som redovisas i not som leasing bokförs på konto för lokalhyror.

Kassa och bank visar kommunens andel av likvida medel på koncernkontot. Kommunen har valt att göra avsteg från rekommendationen att även bolagens andel ska tas upp. Avsteget syftar till att få en mer rättvisande bild av kassaflödet för kommunen som enskild enhet.

Skulder och avsättningar

Pensionsåtaganden som gäller från och med år 1998 redovisas som avsättning endast vad gäller överens-kommelse om särskild ålderspension och visstids-pensioner samt ersättning till efterlevande. Övriga pensionsåtaganden efter 1998 regleras genom löpande premiebetalningar. För löneandelar över 7,5 prisbas-belopp och för efterlevandepension har kommunen särskilt tecknade försäkringar. Åtaganden som rör tiden före år 1998 redovisas som ansvarsförbindelse.

Statliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter för vatten och avlopp skuldbokförs och periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Endast investeringsbidrag från offentliga aktörer får enligt RKR 2 initialt skuldredovisas och sedan successivt intäktsredovisas över tillgångens nyttjandeperiod. Ingen återföring har gjorts av tidigare eventuella investeringsbidrag från andra aktörer. Skälet till det är dels att de inte återfinns på balansräkningens skuldsida, dels att kommunen vid övergång till komponentavskrivning har sammanslagit eller uttrangerat tidigare investeringar som inte kunde hänföras till enskilda objekt. Det innebär en allt för stor arbetsinsats att fånga eventuella tidigare investeringsbidrag från privata aktörer. Samma princip gäller för de sammanställda räkenskaperna. Leverantörsfakturor inkomna efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret, har i huvudsak skuldbokförts och belastat verksamhetsårets redovisning. Leverantörsfakturor under 10 tkr periodiseras inte. Löner, semesterersättningar och övriga ersättningar har i största möjliga utsträckning periodiserats till rätt år, detsamma gäller sent rapporterad semester- och sjukfrånvaro.

Redovisningsprinciper i driftredovisningen

Lönekostnaderna har belastats med ett personal-omkostnadspålägg på 44,53 procent som inkluderar sociala avgifter och pensionskostnader, samt tagit höjd för kommunens alla pensionsutbetalningar och avsättningar under året.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar belastas med verklig avskrivningskostnad och en kalkylränta om 1,25 procent för årets genomsnittliga kapitalbindning. Internredovisningsprinciper som kommunen tillämpar beskrivs i bilaga 1. Gemensam central administration som ekonomi, personal, it och upphandling fördelas inte ut på de olika verksamheterna.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Ett exploateringsprojekt anses vara klart när 90 procent av tomterna är sålda och/eller när alla kostnader och intäkter är kända. Gemensamma kostnader i exploateringsprojekt fördelas vanligtvis procentuellt med 20 procent till anläggningstillgång och 80 procent till omsättningstillgång. Detta eftersom kostnader som fördelas i exploateringsprojekt oftast till största delen avser tomtmark. I exploateringsområden kostnadsförs numera detaljplanskostnader direkt som en driftkostnad. Tidigare har kommunen gjort avsteg från RKR:s vägledning.

Kommunfullmäktige har för 2023 och framåt beviljat anslag för att bygga en ny förskola (Norrgården) respektive skola (Malmen) som ska ersätta de befintliga byggnaderna. Under byggnadsperioden kommer verksamheterna bedrivas i de gamla lokalerna. Avskrivningstiden för dessa byggnader har anpassats till den kvarvarande nyttjandeperioden.

Vård- och omsorgsboendet Solbacka skulle rivas under 2023 men processen försenades på grund av utredning om skyddsrum samt att all verksamhet inte hade nya lokaler.

Kommunen skrev av fordran på renhållningskollektivet 2022 och den är inte att betrakta som en legal fordran. 2023 har en ny fordran uppstått och ska återställas inom tre år.

Statsbidrag från Migrationsverket är beräknade utifrån antal dygn, schablonbelopp och antal personer berättigade till stödet vid föregående kvartals utbetalning. För uppbokning av elkostnader gör kommunen en bedömning utifrån föregående månads

utfall.

Jämförelsestörande poster redovisas endast som not. Jämförelsestörande poster är poster som uppgår till ett väsentligt belopp, som är ovanliga och inträffar sällan eller oregelbundet. Realisationsvinster och förluster vid försäljning av anläggningstillgångar och försäljning av värdepapper samt intäkter och kostnader till följd av exploateringsverksamheten, redovisas alltid som jämförelsestörande poster. Under 2023 har en kraftig nedgång skett av försäljningen av småhustomter vilket gör att reavinsterna är väsentligt lägre jämfört med 2022.

En tvist pågår med Kumla Bostäder AB om en VA-faktura där fel mätvärden registrerats för levererat dricksvatten till Kumla Bostäder AB. Kumla kommun bokade inte upp en fordran på Kumla Bostäder AB då beloppet inledningsvis var osäkert. En justering gjordes sedan för Kumla kommun i de sammanställda räkenskaperna då Kumla Bostäder AB bokat upp en skuld till Kumla kommun om knappt 0,8 mkr. 14 pågående ärenden inom VA, varav två är trasiga ledningar och resten översvänningsrelaterade regresser.

Not 3	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Verksamhetens intäkter (belopp i tkr)				
Försäljningsintäkter	18 097	18 665	18 097	18 665
Taxor och avgifter	107 791	105 362	118 076	114 195
Hyror och arrenden	279 182	255 271	28 636	24 894
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	137 084	136 383	136 796	136 120
Eu-bidrag	33	1 094	33	1 094
Övriga bidrag	19 871	19 181	913	895
Försäljning av verksamhet och tjänster	58 218	55 531	61 073	59 178
Intäkter från exploateringsverksamhet	5 315	57 723	5 315	57 723
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	4 680	3 771	2 106	6 920
Övriga verksamhetsintäkter	70 952	51 720	20 288	16 992
Summa verksamhetens intäkter	701 223	704 701	391 333	436 676

Not 4	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Verksamhetens kostnader (belopp i tkr)				
Personalkostnader exkl pensionskostnader	1 137 585	1 069 985	1 083 359	1 020 593
Pensionskostnader	127 962	81 918	127 652	81 207
Lämnade bidrag	34 160	37 827	36 469	40 085
Köp av huvudverksamhet	199 264	193 999	202 111	197 187
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	140 494	111 636	141 556	118 013
Inköp av material och varor	95 848	97 015	83 517	86 373
Inköp av tjänster	139 957	127 287	107 177	99 224
Realisationsförluster och utrangeringar	18 018	14 131	18 018	14 131
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	524	1 771	524	1 771
Bolagsskatt	11 581	12 146	-	-
Övriga verksamhetskostnader	77 559	76 111	34 888	40 012
Summa verksamhetens kostnader	1 982 952	1 823 826	1 835 271	1 698 596

Not 5	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Av- och nedskrivningar (belopp i tkr)				
Avskrivningar immateriella tillgångar	520	675	520	675
Avskrivningar byggnader och anläggningar	139 719	137 164	52 097	52 045
Avskrivningar maskiner och inventarier	22 365	16 981	19 299	13 887
Nedskrivningar	3 564	5 384	-	-
Summa av- och nedskrivningar	166 168	160 204	71 916	66 607

Not 6	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Skatteintäkter (belopp i tkr)				
Preliminär kommunalskatt	1 112 299	1 050 391	1 112 299	1 050 391
Preliminär slutavräkning innevarande år	17 686	25 870	17 686	25 870
Slutavräkningsdifferens föregående år	5 754	6 969	5 754	6 969
Mellankommunal kostnadsutjäming	1 715	1 917	1 715	1 917
Summa skatteintäkter	1 137 454	1 085 147	1 137 454	1 085 147

Not 7	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Generella statsbidrag och utjämning (belopp i tkr)				
Inkomstutjämning	302 846	264 375	302 846	264 375
Kostnadsutjämning	2 540	-2 474	2 540	-2 474
Regleringsbidrag	52 493	60 979	52 493	60 979
Kommunal fastighetsavgift	50 599	48 347	50 599	48 347
Bidrag för LSS-utjämning	42 503	43 095	42 503	43 095
Övriga bidrag	2 426	7 357	2 426	7 357
Summa generella statsbidrag och utjämning	453 407	421 679	453 407	421 679

Not 8	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Finansiella intäkter (belopp i tkr)				
Utdelning från koncernföretag	-	-	-	-
Utdelning på aktier och obligationer	40	1 059	38	1 055
Realiserad vinst på försäljning av placeringsmedel	669	14	669	14
Orealiserad värdestegring på placeringsmedel	2 050	41	2 050	41
Ränteintäkter	18 964	9 566	17 478	7 901
Borgensavgifter	366	286	7 369	6 393
Övriga finansiella intäkter	650	542	600	230
Summa finansiella intäkter	22 739	11 508	28 204	15 634

Not 9	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Finansiella kostnader (belopp i tkr)				
Räntekostnader på lån	33 348	25 248	33	715
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	4 759	1 285	3 915	1 074
Förlust vid försäljning av placeringsmedel	-	4 104	0	4 104
Orealiserad värdeminskning placeringsmedel	118	1 268	118	1 268
Övriga finansiella kostnader	4 967	2 979	3 494	1 182
Summa finansiella kostnader	43 192	34 884	7 560	8 343

Not 10	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Jämförelsestörande poster (belopp i tkr)				
Verksamhetens intäkter				
Realisationsvinst mark, byggnad, teknisk anläggning	5 371	61 813	4 901	63 283
Realisationsvinst inventarier	2 349	1 426	1 995	1 359
Verksamhetens kostnader				
Utrangering av mark, byggnad, teknisk anläggning	-18 018		-18 018	-14 131
Finansiella intäkter				
Orealiserde vinster värdepapper, finansiella omsättningstillgångar	2 100	-	2 050	-
Orealiserad förlust värdepapper, finansiella omsättningstillgångar	-118		-118	-1 268
Summa jämförelsestörande poster	-8 316	63 239	-9 190	49 243

Not 11	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Immateriella anläggningstillgångar (belopp i tkr)				
Förvärvade immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	2 995	2 827	2 995	2 827
Inköp	1 389	168	1 389	168
Försäljningar	-	-	-	-
Utrangeringar	-	-	-	-
Överföringar	-	-	-	-
Summa ackumulerade anskaffningsvärden	4 384	2 995	4 384	2 995
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 517	-842	-1 517	-842
Försäljningar	-	-	-	-
Utrangeringar	-	-	-	-
Överföringar	-	-	-	-
Årets avskrivningar	-520	-675	-520	-675
Summa ackumulerade avskrivningar	-2 037	-1 517	-2 037	-1 517
Utgående redovisat värde	2 347	1 478	2 347	1 478

För immateriella anläggningstillgångar tillämpas linjär avskrivning på 5 år, vilket även är lika med den vägda genomsnittliga nyttjandeperioden.

Not 12	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Mark, byggnader och tekniska anläggningar (belopp i tkr)				
Ingående anskaffningsvärde	5 505 019	5 267 544	2 122 817	2 050 617
Övertagna anskaffningsvärden fusion	70 712	-	-	-
Inköp	94 611	289 164	67 841	121 613
Försäljningar	-7 541	-12 968	-3 147	-4 298
Utrangeringar	-8 972	-50 035	-8 972	-50 035
Överföringar	34 823	11 126	-	4 920
Summa ackumulerade anskaffningsvärden	5 688 652	5 504 831	2 178 539	2 122 817
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 972 087	-1 879 860	-823 322	-809 894
Övertagna avskrivningar fusion	-14 772	-	-	-
Försäljningar	1 936	10 354	-	2 711
Utrangeringar	6 727	35 904	6 727	35 904
Överföringar	-	-2 483	-	-2 483
Årets avskrivningar	-139 904	-136 010	-52 095	-49 560
Summa ackumulerade avskrivningar	-2 118 100	-1 972 095	-868 690	-823 322
Ingående ackumulerade justeringar	-233 348	-222 665	-	-
Övertagna nedskrivningar fusion	-3 360	-	-	-
Justering av objekt	-137 450	-137 450	-	-
Årets nedskrivningar	2 791	-10 683	-	-
Summa ackumulerade justeringar	-371 367	-370 798	0	0
Utgående redovisat värde	3 199 184	3 161 937	1 309 849	1 299 495
Genomsnittlig nyttjandeperiod	39,3	38,7	44,5	38,2

Linjär avskrivning tillämpas, avskrivningstider mellan 12-80 år.

Not 13	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Maskiner och inventarier (belopp i tkr)				
Ingående anskaffningsvärde	306 998	288 655	212 151	195 917
Nyanskaffning	47 716	28 953	45 387	24 426
Omgrupperingar	-	-4 920	-	-4 920
Försäljningar	-9 736	-5 703	-4 933	-3 272
Utrangeringar/omklassificeringar	-	-	-	-
Summa ackumulerade anskaffningsvärden	344 978	306 985	252 605	212 151
Ingående ackumulerade avskrivningar	-202 947	-191 404	-131 391	-120 776
Årets avskrivningar	-22 365	-19 449	-19 299	-16 370
Omgrupperingar	-	2 483	-	2 483
Försäljningar	9 320	5 416	4 845	3 272
Utrangeringar	-	-	-	-
Summa ackumulerade avskrivningar	-215 992	-202 954	-145 845	-131 391
Ingående justeringar	-	-	-	-
Justering av objekt	-	-	-	-
Årets nedskrivningar	-	-	-	-
Summa ackumulerade justeringar	0	0	0	0
Utgående redovisat värde	128 986	104 031	106 759	80 760
Genomsnittlig nyttjandeperiod	15,2	15,6	12,8	15,0

Linjär avskrivning tillämpas, avskrivningstider mellan 3-15 år.

Not 14	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Pågående investeringar (belopp i tkr)				
Ingående anskaffningsvärde	116 311	219 261	63 342	110 875
Nyanskaffningar	258 547	179 674	222 597	98 640
Överfört till anläggningar	-175 621	-282 624	-114 617	-146 173
Utrangering	-15 773		-15 773	
Justering av objekt				-
Nedskrivningar pågående projekt	-4 191			-
Summa ackumulerade anskaffningsvärden pågående investering	179 276	116 311	155 549	63 342

Pågående investeringar avskrivs ej.

Not 15	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Finansiella anläggningstillgångar (<i>belopp i tkr</i>)				
Aktier				
Kumla Bostäder AB	-	-	8 500	8 500
Kumla Fastigheter AB	-	-	1 000	1 000
KumBro Utveckling AB	-	-	13 500	13 500
Scantec AB	-	-	2 875	2 875
Vätternvatten AB	2 634	2 634	2 634	2 634
Örebro Flygplats AB	1 263	1 263	1 263	1 263
Inera AB	43	43	43	43
SE-banken	154	154	154	154
Swedbank	2	2	2	2
Kommunaktiebolaget	1	1	-	-
KumBro Stadsnät AB	5 395	5 395	-	-
KumBro Vind AB	5 990	5 990	-	-
Stadsnät i Kumla AB	801	801	-	-
Biogasbolaget i Mellansverig AB	3 323	3 323	-	-
PeKum AB	12 350	12 350	-	-
Drivbanken i Örebro AB	-	14 178	-	-
Summa aktier	31 956	46 134	29 971	29 971
Andelar				
Kommuninvest ekonomisk förening	9 882	7 780	9 882	7 780
Föreningen Folkets Hus i Kumla	36	36	36	36
Stiftelsen Svenska Skoindustrimuseet	10	10	10	10
Sydnärkes Utvecklingscentrum	15	15	15	15
Kvarntorps Kretsloppspark	9	9	9	9
Länsmusiken	5	5	5	5
Kvalificerad Yrkesutbildning	2	2	2	2
Övrigt	414	413	1	1
Summa andelar	10 373	8 270	9 960	7 858
Depositioner				
Inez Hultmans minne	270	267	270	267
Summa depositioner	270	267	270	267
Bostadsrätter				
HSB	293	293	293	293
Övriga	380			
Summa bostadsrätter	673	293	293	293
Summa aktier och andelar med mera	43 272	54 964	40 494	38 389

Not 15, fortsättning	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Finansiella anläggningstillgångar (belopp i tkr)				
Långfristig utlåning				
Lån till Kumla Fastigheter AB	-	-	3 200	3 600
Fordringar hos intresseföretag	-	11 953	-	-
Uppskjutna skattefordringar	15 305	15 180	-	-
Övriga långfristiga fordringar	1 302	1 400	-	-
Summa långfristiga fordringar	16 607	28 533	3 200	3 600
Summa finansiella anläggningstillgångar	59 879	83 497	43 694	41 989

Not 16	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Förråd (belopp i tkr)				
Centralförråd	3 713	3 449	3 713	3 449
Industrimark till försäljning	656	605	656	605
Tomtmark till försäljning	7 812	6 147	7 812	6 147
Mark övrig	3 147		3 147	-
Övrigt	340	189	-	-
Summa förråd	15 668	10 390	15 328	10 201

Not 17	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Kortfristiga fordringar (belopp i tkr)				
Kundfordringar	58 268	64 647	25 446	36 085
Stadsbidragsfordringar	47 450	42 356	47 450	42 356
Kommunalskattefordringar	49 300	57 803	49 300	57 803
Övriga kortfristiga fordringar	20 628	23 819	14 910	15 356
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	36 732	34 091	29 789	30 220
Summa kortfristiga fordringar	212 378	222 716	166 895	181 820

Not 18	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Kortfristiga placeringar* (belopp i tkr)				
Obligationer, förlagsbevis med mera				
Huddinge realobligation	9 926	9 529	9 926	9 529
Realränta EIB 3,5 %	8 209	7 853	8 209	7 853
Realränta Sek nollkupong	18 259	16 709	18 259	16 709
Spiltan Aktiefond Stabil	654	453	654	453
SPP Företagsobligationsfond A	2 294	4 112	2 294	4 112
SPP Tillväxtmarknad Plus A	844	464	844	464
SPP Sverige Plus A	2 999	1 348	2 999	1 348
Simplicity likviditet	2 489	4 684	2 489	4 684
SPP Global Plus A	4 355	2 289	4 355	2 289
SEB Korträntefond SEK	5 116	20 691	5 116	20 691
Cliens Småbolag A	861	388	861	388
Handelsbanken Hållbar Energi	916	587	916	587
Handelsbanken Amerika Småbolag Tema	729	440	729	440
SPP Aktiefond USA	2 016	1 147	2 016	1 147
Barrow Hanley Global ESG value Equit	1 422	824	1 422	824
Swedbank Robur Transition Global J S	757	434	757	434
Lannebo Sverige	594	69	594	69
Candriam Bonds Floating Rate Notes	5 782	-	5 782	-
UBAM Dynamic US Dollar Bond I+HC (SEKHDG) Acc	2 653	-	2 653	-
Öhman FRN-fond SEK A	-	3 565	-	3 565
SEB Likviditetsfond SEK 360	-	4 079	-	4 079
Nordic Cross	560	560	-	-
GS AO Global bonus 3548	370	370	-	-
GS AO Global bonus 3650	565	565	-	-
AIO VAL Nordic Corporate bond	341	341	-	-
Garantum Lannebo Corporate bond	274	274	-	-
AO 5G, SFB 90 3978	338	338	-	-
AO Läkemedel SFB	338	338	-	-
AIO Grön Teknik	121	121	-	-
AIO Svenska Bolag TopPick	1 131	1 131	-	-
AO Nordiska småbolag	399	399	-	-
AO Förnyelsebar Energi Teknik	448	448	-	-
Värderegler kortfristiga placeringar	2 312	532	2 529	800
Summa kortfristiga placeringar	78 072	85 082	73 404	80 465

**Samtliga placeringar för kommunen ingår i "pensionsfond".*

Finansiella tillgångar som innehas till förfall värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Övriga värderas till marknadsvärde på balansdagen.

Not 19	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Kassa och bank (belopp i tkr)				
Bank	394 801	454 786	299 147	387 538
Pensionsmedel oplacerade	0	9	0	9
Summa kassa och bank	394 801	454 795	299 147	387 547

Not 20	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Eget kapital (belopp i tkr)				
Ingående eget kapital	1 914 050	1 707 508	1 716 270	1 530 680
Resultatutjämningsreserv*	-	-	-	-
Årets resultat	122 511	204 121	95 651	185 590
Summa eget kapital	2 036 561	1 911 629	1 811 921	1 716 270

*Kommunfullmäktige har inte beslutat om någon avsättning till resultatutjämningsreserv.

Not 21	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Avsättning för pensioner (belopp i tkr)				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	60 680	64 196	49 890	53 653
Nyintjänad pension varav				
- förmånsbestämd ålderspension	420	157	-	-
- särskild ålderspension	207	42	-	-
- efterlevandepension	-1	-1	-	-
- övrigt	651	1 495	633	1 495
Ränte- och basbeloppsuppräknig	4 535	1 284	3 915	1 073
Ändring av försäkringstekniska grunder	-	-	-	-
Pension till efterlevande	-	-	-	-
Övrig post	-78	-3 377	-78	-3 441
Årets förändring av särskild löneskatt	681	-423	506	-734
Årets utbetalningar	-3 275	-2 693	-2 386	-2 156
Utgående avsättning för pensioner	63 820	60 680	52 480	49 890

Not 22	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Andra avsättningar (belopp i tkr)				
<i>Avsättning för återställningskostnader avseende driftsatta vindkraftverk</i>				
Redovisat värde vid årets början	280	232	-	-
Nyavsättningar	48	48	-	-
Förändring av nuvärdet	-	-	-	-
Utgående avsättning	328	280	-	-
<i>Avsättning åtagande för sanering</i>				
Redovisat värde vid årets början	120	120	-	-
Nyavsättningar	-	-	-	-
Förändring av nuvärdet	-	-	-	-
Utgående avsättning	120	120	-	-
Summa övriga avsättningar	448	400	-	-

Not 23	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Långfristiga skulder (belopp i tkr)				
Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	1 713 960	1 806 925	-	50 000
Finansiell leasing				
Förutbetalda intäkter anläggningsavgifter	54 361	52 190	54 361	52 190
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	22 906	23 050	12 090	12 611
Återställning av miljön i Kvarntorp	1 602	1 623	1 602	1 623
Övrigt	273	273	273	273
Summa långfristiga skulder	1 793 102	1 884 061	68 326	116 697
<i>Uppgifter om lång- och kortfristig upplåning*</i>				
Genomsnittlig ränta	2,04	1,44	-	1,09
Genomsnittlig ränta % exklusive derivat				
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	4,15	4,07	-	0,15
<i>Kapitalförfall andel av lån</i>				
0-1 år	500 510	562 556	-	50 000
1-3 år	748 900	708 700	-	-
3-5 år	386 600	454 420	-	-
Över 5 år	77 950	81 249	-	-
Specifikation: Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Förutbetalda anslutningsavgifter VA, ingående värde	52 190	39 720	52 190	39 720
Nya anslutningsavgifter under året	3 339	13 462	3 339	13 462
Resultatförda avgifter	-1 168	-992	-1 168	-992
Summa förutbetalda anslutningsavgifter	54 361	52 190	54 361	52 190
Återstående antal år (vägt snitt)	46,5	52,6	46,5	52,6

*Avser endast kommunen och de helägda bolagen under koncernen.

Not 23, fortsättning	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Långfristiga skulder (belopp i tkr)				
Förutbetalda investeringsbidrag ingående värde	12 611	12 967	12 611	12 967
Nya investeringsbidrag under året	-	162	-	162
Resultatförda investeringsbidrag	-521	-518	-521	-518
Summa förutbetalda investeringsbidrag	12 090	12 611	12 090	12 611
Återstående antal år (vägt snitt)	23,2	24	23,2	24
Summa förutbetalda intäkter	66 451	64 801	66 451	64 801

Not 24	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Kortfristiga skulder (belopp i tkr)				
Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	3 600	3 600	-	-
Leverantörsskulder	88 096	122 981	64 022	105 206
Personalens skatter, avgifter och avdrag	16 350	15 680	16 036	15 379
Semester- och övertidsskuld	59 983	57 462	59 079	56 517
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	135 443	123 743	82 961	74 397
Avräkning skatteintäkter	-	-	-	-
Övriga kortfristiga skulder	23 998	18 578	18 148	12 741
Summa kortfristiga skulder	327 470	342 044	240 246	264 240

Not 25	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Pensionsförpliktelser som inte tas upp bland skulder eller avsättningar (belopp i tkr)				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	303 852	317 257	303 582	317 257
Ränte- och basbeloppsuppräknig	19 955	7 534	19 955	7 534
Ändring av försäkringstekniska grunder	-	-	-	-
Pension till efterlevande	-	-	-	-
Övrig post	-354	-132	-354	-132
Årets utbetalningar	-19 061	-18 408	-19 061	-18 408
Årets förändring av särskild löneskatt	131	-2 669	131	-2 669
Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inklusive löneskatt	304 523	303 582	304 253	303 582
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Aktualiseringsgrad			97%	97%
Antal förtroendevalda med rätt till visstidspension enligt PBF			1	1
Antal förtroendevalda med rätt till omställningsstöd enligt OPF-KL			6	27
Antal anställda med rätt till visstidspension			0	0

Not 26	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Panter och därmed jämförliga säkerheter (belopp i tkr)				
Borgensåtagande kommunala bolag				
Kumla Bostäder AB	-	-	1 230 000	1 220 000
Kumla Fastigheter AB	-	-	375 000	425 000
KumBro Utveckling AB	-	-	11 236	11 236
KumBro Vind AB	-	-	51 600	55 200
KumBro Stadsnät AB	-	-	42 000	42 000
Scantec AB	-	-	9 750	9 750
Vätternvatten AB			15 066	7 812
Biogas i Mellansverige AB	-	-	13 005	10 665
Övriga borgensförbindelser				
Kumla Folkets Hus	12 410	12 750	12 410	12 750
Summa borgensåtaganden	12 410	12 750	1 760 067	1 794 413

Kumla kommun har i maj 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Kumla kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907 381 tkr och totala tillgångar till 562 022 704 tkr. Kumla kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 846 417 tkr och andelen av de totala tillgångarna 1 883 156 tkr.

Not 27	Koncernen*		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Leasingavgifter (belopp i tkr)				
Operationell leasing				
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
Inom 1 år				
Senare än 1 år men inom 5 år				
Senare än 5 år				
Summa leasingavgifter lös egendom				
<i>Hyresavtal</i>				
Inom 1 år				
Senare än 1 år men inom 5 år				
Senare än 5 år				
Summa leasingavgifter hyresavtal				
Summa leasingavgifter				

*För koncernen är arbetet inte färdigställt och därav redovisar kommunen inte dessa uppgifter i årsbokslutet.

Not 28	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Justering för övriga ej likviditetspåverkade poster <i>(belopp i tkr)</i>				
Realisationsvinst mark, byggnad, teknisk anläggning	-5 371	-61 813	-4 901	49 153
Realisationsvinst inventarier	-2 349	14 131	-1 995	1 359
Utrangering anläggningar	18 017		16 516	
Realisationsvinst sålda andelar dotterföretag	-	-1 426	-	-
Årets intjänade pensioner, avsättningar	3 187	-3 467	2 590	3 763
Övrig justering	7 589	8 602	1 909	38
Summa övriga ej likviditetspåverkade poster	21 073	-43 973	14 119	54 313

Not 29	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Investering i finansiella anläggningstillgångar <i>(belopp i tkr)</i>				
Kumbro Utveckling AB - aktieägartillskott	-	-	-	5 000
Kommuninvest	2 102	2 003	2 102	2 003
Övrigt	383	305	-	-
Summa förvärv av finansiella anläggningstillgångar	2 485	2 308	2 102	7 003

Not 30	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar <i>(belopp i tkr)</i>				
Bostadsrätt		-	-	-
Fussion	14 178			
Långfristiga värdepapper		-	-	-
Summa förvärv av finansiella anläggningstillgångar	14 178	-	-	-

Not 31	
Upplysningar om upprättade särredovisningar	
Följande särredovisning har upprättats under räkenskapsåret inom kommunkoncernen:	
Redovisningen avser	
VA-redovisning	
Upprättad särredovisning finns tillgänglig på kommunens webbplats, www.kumla.se/arsredovisning2023	

Not 32	Koncernen		Kommunen	
	2023	2022	2023	2022
Upplysning om kostnader för räkenskapsrevision				
Kostnader för räkenskapsrevision				
Sakkunnigt biträde	551	453	165	60
Förtroendevalda revisorer	176	131	65	61
Total kostnad för räkenskapsrevision	727	584	230	121
Kostnad för övrig revision				
Sakkunnigt biträde	1 120	1 015	1 073	892
Förtroendevalda revisorer	676	651	755	707
Total kostnad för övrig revision	1 796	1 666	1 828	1 599
Total kostnad för revision	2 523	2 250	2 059	1 720

Exploateringsverksamhet

Exploateringsverksamhet

Exploateringsområde	Utfall <2022	Budget 2023	Utfall 2023	Överförs 2024	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Total prognos t.o.m. 2026	Exploateringskalkyl
<i>Loviselund och Ryttartorpet</i>									
Summa	333	430	8	0	0	0	0	341	-91
<i>Norra Mos Företagspark</i>									
Summa	-1 954	1 633	-941	3 088	-1 855	-1 855	-1 855	-5 372	-10 775
<i>Äpplet</i>									
Summa	-3 046	120	0	120	0	0	0	-2 926	-3 085
<i>Sörby detaljplan 1, etapp 1 och 2</i>									
Summa	-12 370	501	602	-101	-6 948	0	0	-16 057	-17 946
<i>Sörby 2</i>									
Summa	336	30	1	0	2 583	27 690	-13 631	18 513	-9 228
<i>Gladan</i>									
Summa	-4 079	418	0	418	0	0	0	-3 696	-3 570
<i>Ekeby</i>									
Summa	4 185	-3 267	917	-4 184	0	0	0	918	-252
<i>Älvesta</i>									
Summa	10 713	-14 711	-2 296	-12 415	0	0	0	-3 998	-4 767
<i>Idrottsparken</i>									
Summa	-194	-6 959	3 362	-9 647	256	0	0	-5 143	-6 926
<i>Kvarntorp gata</i>									
Summa	-812	1 743	82	1 661	-1 047	0	0	-116	-39
Summa totalt exploatering	-6 888	-20 062	1 735	-21 060	-7 011	25 835	-15 486	-17 536	-56 679

Kommentarer till exploateringsverksamheten

Loviselund/Ryttartorpet bostadsområde

Här återstår endast lite beläggningsarbete.

Norra Mos företagspark

Toppning återstår.

Äpplet

Leverans av en friggebod samt beläggningsarbete återstår.

Sörby 1

Beläggningsarbete i form av toppning av lokalgator samt fullföljdsåtgärd (tomt rör) återstår. Nämnden har köpt tillbaka två tomter under 2023. Tilläggsarbetet med pumpstationen Tryckaren är klart.

Gladan

Återställning av Parkgatan återstår och sker när kvarteret är färdigbyggt.

Ekeby

Projektering och upphandling utfördes 2023. All utförandeentreprenad återstår.

Älvesta

Lekplatsen färdigställdes 2023. Det som återstår är fullföljdsåtgärd (tomt rör) samt beläggningsarbete i form av toppning. Bortforsling av massor återstår också men blir aktuellt först vid försäljning av tomterna.

Idrottsparken

Arbete med VA-ledningar och dagvatten har utförts 2023. Kostnader på totalt 1,5 mkr återstår för beläggningsarbete för gata och gång- och cykelväg samt plantering av grönytor. Det gör att kalkylen kommer att överskridas betydligt. De ökade kostnaderna beror framför allt på masshantering (att betala för att bli av med rena massor), sanering av tomtmark samt kraftigt ökat entreprenadindex sedan kalkylen gjordes.

Kvarntorp gata

Uppdragshandling och rambeskrivning utfördes 2023. Totalentreprenadsavtal är tecknat och sanering samt anläggning sker under januari-maj 2024.

Exploatering VA

Exploateringsområde VA	Utfall <-2022	Budget 2023	Utfall 2023	Överförs 2024	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Total prognos t.o.m. 2026	Exploateringskalkyl
<i>Norra Mos företagspark VA</i>									
Summa	4 096	0	0	0	-430	-430	-430	2 806	-796
<i>Sörby 1 VA</i>									
Summa	8 229	1 368	1 106	262	-1 340	0	0	-29874	8 538
<i>Sörby 2 VA</i>									
Summa	15	228	0	228	450	6 780	-2 648	4 810	747
<i>Äpplet VA</i>									
Summa	-835	0	0	0	0	0	0	-835	-350
<i>Ekeby VA</i>									
Summa	23	3 362	368	2 994	0	0	0	3 385	3 507
<i>Älvesta VA</i>									
Summa	6 144	-4 440	-728	-3 661	0	0	0	1 755	739
<i>Kvarntorp VA</i>									
Summa	0	336	54	282	-300	0	0	36	36
<i>Idrottsparken VA</i>									
Summa	0	1 225	1 924	-300	-300	-600	0	724	325
Summa totalt VA exploatering	17 672	1 851	2 724	-195	-1 920	5 750	-3 078	-17 193	12 746

Kommentarer till exploateringsverksamheten VA

Ekeby

Utbyggnad av småhusområde inklusive pumpstation. Tryckpillsledning dras runt kyrkan på grund av problematik i befintlig spillledning i Rävabacken. Entreprenad upphandlad januari 2024.

Gröna Sörby 2

Exploateringsområde med blandad bebyggelse. Arbete med underlag för upphandling samt upphandling under 2024, förväntad utförande aventreprenad 2025.

Kvarntorp

Anläggning av VA-ledningar i ny väg inom befintlig detaljplan. Utförande av entreprenad är påbörjad och beräknas vara klar under 2024.

Drift- och investeringsredovisning

Driftredovisning

<i>Belopp i tkr</i>	Budget 2023 Netto	Bokslut 2023 Kostnader	Bokslut 2023 Intäkter	Bokslut 2023 Netto	Budget- avvikelse	Överförs till 2024	Bokslut 2022 Netto
Kommunstyrelse	-168 769	-171 534	42 173	-129 361	39 408	-1 709	-127 277
Sydnärkes lönenämnd	0	-17 946	17 946	0	-	-	0
Överförmyndarnämnd	0	-5 250	5 250	0	-	-	0
Myndighetsnämnd	-462	-401	0	-401	61	-	-413
Samhällsbyggnadsnämnd	-45 723	-464 964	403 669	-61 295	-15 572	-71	-46 021
Kultur- och fritidsnämnd	-90 978	-125 224	35 557	-89 667	1 311	-350	-85 598
Nämnd för livslångt lärande	-692 986	-832 013	120 798	-711 215	-18 229	-60	-665 927
Socialnämnd	-529 143	-603 497	90 466	-513 031	16 112	-	-463 612
Summa nämnder	-1528061	-2220831	715 861	-1504970	23 091	-2 190	-1388848
Finansförvaltning	1 533 373	-47 390	1 648 011	1 600 621	67 248	-	1 574 438
Årets resultat	5 312	-2268221	2363872	95 651	90 339	-2 190	185 590

Förändringar i driftbudgetram under 2023

Nedanstående tabell visar löpande ramförändringar som skett efter kommunfullmäktiges beslut om årsbudget.

<i>Belopp i tkr</i>	Kommun- styrelse	Myndig- hets- nämnd	Samhälls- byggnads- nämnd	Kultur- och fritids- nämnd	Nämnd för livslångt lärande	Social- nämnd	Finansför- valtning	Summa förändring
Årsbudget KF 12/12	174 418	462	41 882	86 245	687 105	521 582	-1533373	-21 679
Överfört resultat m.m. KF §19 6/3	3 755		2 951	3 241	297	6 123		16 367
Tilläggsanslag lönenämnd KS §28 25/1	-							-
Näringslivsutveckling KS §46 22/2	-							-
Sommar i Kumla KS §80 29/3	-425			425				-
Digitalt ledningssystem LG UP 20/4	-							-
Avstämning NLL KS §109 2/5	3 426				-3 426			-
Förtrollade sjön KS §141 12/6	-900			900				-
Central lönepott KS §146 12/6	-4 145		890	167	1 650	1 438		-
Förstärkning NLL KS §147 12/6	-7 300				7 300			-
SDK och Digital post LG UP 10/10	-							-
Digital post LG UP 12/12	-							-
System för skolskjuts LG UP 12/12	-60				60			-
System för rättsäkra val LG UP 12/12	-							-
Summa förändringar	168 769	462	45 723	90 978	692 986	529 143	-1533373	-5 312

Investeringsredovisning

Belopp i tkr	Budget 2023	Bokslut 2023 brutto*	Budget- avvikelse	Överförs till 2024	Bokslut 2022 brutto
Kommunstyrelse	-21 187	-7 488	13 699	7 657	-7 766
Samhällsbyggnadsnämnd	-350 643	-185 991	164 652	152 004	-77 272
- Miljö och byggverksamhet	-33 231	-12 053	21 178	18 966	-8 836
- Kommunfastigheter	-242 445	-138 208	104 237	102 306	-32 063
- Teknisk verksamhet exkl. verk	-17 482	-18 128	-646	0	-19 211
- Vatten och avloppsverk	-56 655	-16 636	40 019	30 940	-14 745
- Avfallsverk	-830	-966	-136	-208	-2 417
Kultur- och fritidsnämnd	-9 409	-7 519	1 890	3 209	-5 197
Nämnd för livslångt lärande	-2 700	-2 796	-96	0	-3 200
Socialnämnd	-18 491	-18 166	325	900	-5 061
Summa nämnder	-402 430	-221 959	180 471	163 770	-98 495

*Investeringar nettoredovisas då intäkter inte redovisas via investeringsredovisningen utan via balansräkningen.

Förändringar i investeringsram under 2023

Nedanstående tabell visar löpande ramförändringar som skett efter kommunfullmäktiges beslut om årsbudget.

Belopp i tkr	Kommun- styrelse	Samhälls- byggnads- nämnd	Kultur- och fritids- nämnd	Nämnd för livslångt lärande	Social- nämnd	Summa förändring
Årsbudget KF 12/12	9 780	100 164	5 250	2 700	12 700	130 594
Överfört resultat m.m. KF §18 6/3	15 507	192 511	1 809		5 791	215 618
Sommar i Kumla KS §80 29/3	-450		450			0
Täckning av utomhuspool vid Djupadalsbadet §129 24/5	-1 750	1 750				0
Förtrollade sjön KS §141 12/6	-1 900		1 900			0
Norrgårdens förskola KF §61 12/6		21 000				21 000
Ridhus KF §62 12/6		34 960				34 960
Gröna Sörby 2 KF §71 23/10		258				258
Säker digital kommunikation LG UP 10/10	-					
Summa förändringar	21 187	350 643	9 409	2 700	18 491	402 430

Fleråriga investeringsprojekt

<i>Belopp i tkr</i>	Total budget	Utfall t.om. 2023	Total avvikelse	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Norrgården, ny förskola	81 000	15 706	65 294	57 294	8 000	0
Idrottsparken, ny förskola	82 000	802	81 198	56 198	25 000	0
Malmen, ny skola	313 100	1 060	312 040	150 040	162 000	0
Ny idrottshall	99 631	90 487	9 144	9 144	0	0
Hagaro ridskola	34 960	989	33 971	33 971	0	0
Reningsverk, ombyggnad	63 500	48 108	15 392	3 392	7 500	4 500

Projekt Norrgården, ny förskola påbörjades 2020 med en förstudie. Projektet beräknas vara klart enligt plan 2025. Projekt ny förskola Idrottsparken där är detaljplan antagen och projektering startad och beräknas vara klart 2025.

Projekt Malmen, ny skola, påbörjades 2021 och kostnaderna avser utredning för Malmens skola och flytt av särskolan samt volym- och markundersökningar samt konstruktionskontroller. Projektet beräknas vara klart 2027. Hagaro ridskola är påbörjad med förfrågningsunderlag och planritningar är framtagna.

Ny idrottshall påbörjades 2021 med en analys av lokalbehovet och under 2022 har projektering och byggstart påbörjas. Projektet beräknas vara klart under 2024.

Projekt ombyggnation reningsverk startade 2018 och har pågått under många år. Projektet har också varit pausat en period i väntan på att gasanläggningen ska bli klar. Under 2023 har verksamheten tillsammans med en konsult arbetat fram en plan för vilka åtgärder som ska genomföras och när de ska ske.

Pågående arbete 2023

<i>Belopp i tkr</i>	Ingående balans 2023	Periodens förändring 2023	Utgående balans 2023
Exploateringsprojekt			
Ekeby	4 041	916	4 957
Gröna Sörby	336	77	413
Ålvesta	187	108	295
Idrottsparken	89	4 612	4 702
Summa exploateringsprojekt	4 700	5 840	10 540
Investeringsprojekt			
Kultur- och fritidsnämnd	41	846	887
Samhällsbyggnadsnämnd - miljö och bygg	752	-752	-
Samhällsbyggnadsnämnd - kommunfastigheter	18 725	114 572	133 297
Samhällsbyggnadsnämnd - teknisk verksamhet	1 771	-1 771	-
Samhällsbyggnadsnämnd - VA-verken	33 974	-23 148	10 825
Summa investeringsprojekt	58 642	86 367	145 009
Summa pågående arbete	63 342	92 207	155 549

Pågående arbete är exploaterings- och investeringsprojekt som är påbörjade men ej avslutade vid årets slut. Pågående arbete uppgick till 156 mkr vid årets slut och större investeringar som pågår är bland annat Ny idrottshall 90 mkr, nybyggnation av Norrgårdens förskola 15,1 mkr, ombyggnation av specialsalar vid Skogstorpsskolan 4,6 mkr. Flera investe-

ringsprojekt inom VA har avslutats under året där ombyggnaden har pågått under flera år och planen är att det ska vara helt klart till 2026. Investeringsprojekten har aktiverats och även utrangerats då en genomlysning av alla investeringsprojekt inom VA har genomförts i och med övergång till komponentavskrivningar.

Drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Allmänt

Kommunens ekonomiska styrning sker bland annat genom att fullmäktige i budget fördelar resurser till kommunstyrelsen och nämnderna för deras verksamhet och investeringar. Fullmäktiges budget sätter därmed en gräns för omfattningen av verksamheten och investeringarna. Fullmäktige beslutar om ekonomisk plan och budget i november inför varje verksamhetsår. Nämnderna och kommunstyrelsen gör därefter egna budgetar för sina ansvarsområden i december.

Driftbudget

Fullmäktige tilldelar nämnderna anslag till att driva de verksamheter som nämnderna ansvarar för. Anslagen ska täcka de kostnader som återstår när nämnderna förbrukat sina intäkter i form av taxor, avgifter och bidrag. Fullmäktige binder nettoanslagen till verksamhetsområden och nämnder. Fullmäktige kan under året besluta om omfördelning av anslag mellan verksamhetsområden och nämnder samt tilläggsanslag. Nämnderna fördelar fullmäktiges nettoanslag i sin internbudget, uppdelat på intäkter och kostnader samt på nämndens delverksamheter och organisatoriska enheter. Dessa anslag får omdisponeras under året genom nämndbeslut, så länge det inte påverkar fullmäktiges nettoanslag. Ekonomin för den löpande verksamheten planeras över tre år, där det första året är budgetåret och de följande två åren är planeringsår.

En nämnds budgetavvikelse, det vill säga ett överskott eller underskott, kan föras över till nästa års budget. Innan överföringen prövas så rensas resultatet från mindre påverkbara faktorer som nämnden inte kunnat påverka, som avvikelser från budgeterade kapitalkostnader, förändring i semesterlöneskuld eller tillfälliga driftkostnader av engångskaraktär i samband med exploatering. Därefter jämför man det justerade resultatet med nämndens målluppfyllelse. Överföring av överskott får inte användas för att utöka verksamheter eller göra nya långsiktiga åtaganden.

Investeringsbudget

Fullmäktige tilldelar nämnderna anslag som öronmärks till enskilda investeringsprojekt. Fullmäktige tilldelar också nämnderna ramanslag för vissa investeringstyper, till exempel inventarier, transportmedel och komponentbyten. Ramanslagen fördelar varje nämnd sedan i sin internbudget efter behov. Investeringarna planeras också över tre år, där det första året är budgetår och de två följande är planeringsår. Den beslutade totalutgiften för investeringsprojekt där genomförandet tar flera år, fördelas på anslag för budgetåret och för respektive planeringsår. Överskott eller underskott i investeringsprojekt överförs till kommande års investeringsbudget, så länge projektet pågår. Icke förbrukade investeringsmedel som ingår i ramanslag överförs normalt inte som tilläggsanslag i nästa årsbudget.

Bolagen

Den löpande verksamheten i kommunens bolag finansieras med deras egna försäljningsintäkter och – när så behövs – med koncernbidrag. Bolagens verksamhet får endast i undantagsfall finansieras med skatter. Bolagens investeringar och deras finansiering regleras genom att fullmäktige för varje bolag årligen beslutar om en investeringsram och ett lånetak för nästa budgetår och de fyra följande planeringsåren. Fullmäktige ska också få tillfälle att ta ställning innan bolagen beslutar om investeringsprojekt för mer än 300 prisbasbelopp.

Kommunens internredovisningsprinciper

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla varje nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna är en del av omvärlden. Det innebär att jämfört med resultaträkningens intäkter och kostnader, som endast innehåller kommunexterna poster, innehåller driftredovisningen även kommun-interna poster, som köp och försäljning mellan nämnder och verksamheter. Omvänt finns det poster i resultaträkningen som inte ingår i driftredovisningen eller som simuleras kalkylmässigt. Poster som finns i resultaträkningen, men inte i driftredovisningen, är skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, finansiella intäkter och kostnader samt extraordinära poster. Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

- **personalomkostnader**, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Dessa kalkyleras schablonmässigt till att uppgå till 44,53 procent av lönekostnaden.
- **kapitalkostnader**, i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, vilket innebär att kostnaden består av linjär avskrivning på anläggningstillgångarnas avskrivningsbara värde och ränta på tillgångarnas bokförda restvärde. Den internt beräknade räntan har satts till 1,25 procent. För information om avskrivningstider, se avsnittet Redovisningsprinciper.

Gemensamma kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är bland annat:

- **hyreskostnader**: Internhyran bestäms utifrån självkostnaden för kommunfastigheter inom samhällsbyggnadsnämnden.
- **kost**: Måltidsenheten hos samhällsbyggnadsförvaltningen debiterar förvaltningarna enligt självkostnadspris, beräknat på portionspris.
- **transport/bilresor**: Den tekniska verksamhetens bilpool inom samhällsbyggnadsförvaltningen debiterar förvaltningarna enligt självkostnadspris, beräknat på milkostnad för olika fordon.

Samband mellan drift- och investeringsredovisningens övriga delar i årsredovisningen

Resultaträkningen visar hur förändringen av det egna kapitalet under året har uppkommit. Det kan man även utläsa ur balansräkningen. Balansräkningen visar den ekonomiska ställningen och hur den har förändrats under året. Tillgångarna visar hur kommunen använt sitt kapital (i anläggnings- och omsättningstillgångar) och hur kommunen har skaffat kapitalet (eget kapital, avsättningar eller skulder). Kassafloresanalysen visar hur årets drift-, investerings- och låneverksamhet har påverkat de likvida medlen, det vill säga kommunens kassa.

Driftredovisning

Nämnd	Netto
Kommunstyrelsen	129 361
Sydnärkes lönenämnd	-
Överförmyndarnämnd	-
Myndighetsnämnd	401
Samhällsbyggnadsnämnd	61 295
Kultur- och fritidsnämnd	89 667
Nämnd för livslångt lärande	711 215
Socialnämnd	513 031
Resultat	1 504 970
Avgår avskrivningar	-71 916
Avgår övriga poster	10 885
Resultat	1 443 939

Investeringsredovisning

Bruttoinvesteringar
- investeringsbidrag
= Nettoinvesteringar

Kassaflödesanalys

Löpande verksamhet
Investeringsverksamhet
Finansieringsverksamhet
Årets kassaflöde

Resultaträkning

Verksamhetens intäkter	391 333
Verksamhetens kostnader	-1 835 272
Summa	-1 443 939
Avskrivningar	-71 916
Verksamhetens nettokostnad	-1 515 855
Skatteintäkter	1 137 454
Generella statsbidrag och utjämning	453 407
Verksamhetens resultat	75 006
Finansnetto	20 644
Årets resultat	95 650

Balansräkning

Anläggningstillgångar
Omsättningstillgångar
Eget kapital
Skulder

Revisionsberättelse

Revisorerna i Kumla kommun

2024-04-15

Till
Fullmäktige i Kumla kommun
organisationsnummer 212000–1975

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten samt för återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Mot bakgrund av att Nämnden för livslångt lärande har gått med underskott under åren 2022–2023 har vi noga följt hur nämnden har arbetat för att nå balans mellan verksamhet och ekonomi. Vi kan i vår granskning se att det finns en viss uppföljning och aktivitet från nämndens sida i detta avseende. Vår bedömning är ändå att nämnden inte i tillräcklig omfattning har fått en verksamhet i ekonomisk balans.

Vi har också särskilt granskat hur kommunstyrelsen genom sin uppsiktsplikt följt upp Nämnden för livslångt lärande arbete för att nå balans mellan verksamhet och ekonomi. Här finner vi det anmärkningsvärt att kommunstyrelsen inte noterat avsaknaden av tillräckliga åtgärder från nämndens sida och vi är kritiska till att kommunstyrelsen inte ställt krav på ytterligare åtgärder eller handlingsplaner från nämnden. Vår sammantagna bedömning av ovanstående är att kommunstyrelsens uppsikt över nämnder och styrelser behöver utvecklas och stärkas.

Revisionsberättelse

Revisorerna i Kumla kommun

2024-04-15

Vi bedömer att styrelse och nämnder i Kumla kommun, med undantag av ovanstående bedömningar, i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll i allt väsentligt varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade finansiella målen.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen endast delvis är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmålen.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för 2023 godkänns.

Vi åberopar bifogade redogörelse och rapporter.

Kumla kommun 2024-04-15

Ola Daréus

Björn Eriksson

Inga-Lill Eriksson

Gudrun Persson

Anders Schölin

Kurt-Erik Gullberg

Anna Markström

Revisionsberättelse

Revisorerna i Kumla kommun

2024-04-15

Bilagor:

Revisorernas redogörelse, bilaga nr 1

Granskningsrapport från lekmannarevisorerna i Kumla Bostäder AB, bilaga nr 2

Revisionsberättelse från revisorn i Kumla Bostäder AB, bilaga 3

Granskningsrapport från lekmannarevisorn i Kumla Fastigheter AB, bilaga nr 4

Revisionsberättelse från revisorn i Kumla Fastigheter AB, bilaga 5

Granskningsrapport från lekmannarevisorerna i Scantec AB, bilaga 6

Granskningsrapport från lekmannarevisorerna i Kumbro Utveckling AB, bilaga nr 7

Granskningsrapport från lekmannarevisorerna i Kumbro Vind AB, bilaga nr 8

Granskningsrapport från lekmannarevisorerna i Kumbro Stadsnät AB, bilaga nr 9

Kumla kommun

019-58 80 00 www.kumla.se